

naša luč

1986

5

slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja

ivan cankar

PRILASTEK

(nadaljevanje)

Če stoji sestavljeni prilastek za ustreznim samostalnikom, ga od ostalih besed ločimo z vejicami. (Primer: Cankar, naš največji pisatelj, je umrl razmeroma mlad.)

VAJA: Dodaj prilastke temle samostalnikom: beton, žaga, elektrarna, radio, zbor, knjiga, delev, stikalo, vtičnica, žica, žarnica, cesta, oglas.

PRISLOVNA DOLOČILA

Včasih želimo povedati še, kje, kdaj, kako in zakaj se je kaj zgodilo. To povemo s prislóvnimi določili kraja, časa, načina ali vzroka.

Prislovna določila kraja pojasnjujejo stavek glede na kraj. (Primeri: Tam je vzhajal mesec. Svetloba je padala skozi listje. Tam gori za našo vasjo.)

Prislovna določila časa pojasnjujejo stavek glede na čas. (Primeri: S'noč pa dav' je slan'ca pala. Jutri bo v Celovcu s'menj. Brž je prišla pomoč.)

Prislovna določila načina izra-

žajo način (*Le stežka* smo prišli na goro.), količino (*Dovolj* je dnevu lastna teža.), primero (Drl se je *kot sraka*.), učinek (*Izgarela se je do amena*.), dopustitev (*Kljub dežju* gremo na izlet.), pogoju (*Z lenobo* ne boš prišel daleč.) dejanja v stavku.

Prislovna določila vzroka pojasnjujejo stavek glede na vzrok. (Primeri: Zaradi zamude vlaka sem prišel prepozno. Iz same trme se je metal po tleh. Naši ljudje so prišli v tujino za delom.)

VAJA — Postavi naslednje besede v stavke kot prislóvna določila: Ponevedoma, na dvorišču, bridko, čemu, zaradi ledu, zakaj, navsezgodaj, preveč, do nezavesti, porogljivo, iz togote, kljub mrazu, brez pomisleka, srčno, iz črnogledosti.

VZKLIK IN ZVALNIK

Vzkliki (*Miha! Dragi poslušavci! Ljuba teta!*) in zvalniki (Tebe, Jernej, ne bom nikdar pozabil. *Le vkup, uboga gmajna! Prijat'ljji*, obrodile so trte vince nam sladko.) niso stavki, ker ni-

REŠITEV VAJ iz prejšnje številke:

1. Kosec kosi travnik. Perica pere perilo. Sprevodnik pregleduje vozovnice. Strugar struga les. Direktor vodi podjetje. Čuvaj varuje gozd. Strojepiska tipka pismo. Zdravnica zdravi otroka. Tkavec tke platno. Prodajavka prodaja časnike. Kmet orje njivo. Instalater napeljava električne žice. Klepar kleplje pločevino. Strojnik upravlja stroj. Strojevodja vodi lokomotivo.

2. Ko bi mogli vsi doseči svoj cilj! Vsi. — V tistem hipu se je nekdo zakrohotal. Nekdo. — Danes si bil priden. Ti. — Ta z drevesa hruške stresa. Ta. — Srepro je zrla v tla. Ona. — Mir se je naselil v njem. Mir. — Na te besede so se vsi ozrli vanj. Vsi.

3. Po dolgem iskanju je niso našli. Na starost ni imel kota ne kosa kruha. Jedel ni sadja, zelenjave, ne govedine. Po operaciji nekaj časa ni jedel medu. Zvečer niso zgnali konj v ogrado. Močnih krmil ne prodajamo na drobno.

majo povedka. Če stojijo samostojno, postavimo za njimi klicaj, od stavka pa jih ločimo z vejico.

NEPOPOLNI STAVKI

Nepopolni stavki so tisti, ki jim *manjka povedek* (Rana ura — zlata ura.) ali *osebek* (Krpan je vstal in rekel.).

ZLOŽENI STAVEK

Če ima stavek *en povedek*, je to prosti stavek (dekle je po vodo šla), če *več*, pa zloženi (Dekle je po vodo šla, vodo je zajemala.)

Če je več glavnih stavkov postavljenih eden ob drugega, je to *priredje* (Prišel sem, videl sem, zmagal sem.), če pa en stavek le pojasnjuje glavnega, je *podredje* (Če b' sodov ne b'lo, b' tud' čepov ne b'lo.).

Vejico pišemo tako med prirednimi (Posvečeno bodi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo!) kot med podrednimi stavki (Kogar je kača pičila, se boji zvite vrvi.).

VAJA — Postavi vejice v naslednjih stavkih! Mož ki je prišel je bil moj znanec. Oblaki so ruže kaj le pomenijo? Zabučale gore zašumeli lesi o mladost ti moja kam ušla si kje si? Tistih oči ki so tako črne kot je črno najbolj žgano oglje ne bom nikdar pozabil.

STAVKI PO OBLIKI IN VSEBINI

Po obliki so stavki *trdilni* (Dežuje.) ali *nikalni* (Ne dežuje.).

Po vsebini pa so stavki *prilóvni* (Iz dimnika se kadi.), *vprašalni* (Kaj pa ješ?), *velelni* (Odgovori mi!) ali *želelni* (Naj pride!).

Za povednim stavkom stoji pika (Miha moli.), za neodvisnim vprašalnim vprašaj (Ali sneži? — Ne pa za odvisnim vprašalnim: Povej mi, ali sneži!), za neodvisnim velelnim (Moli in delaj!) in želelnim (Naj neha piti!) klicaj.

Naslovna fotografija:
PROCESIJA V STARI LOKI,
kraj v bližini Škofje Loke.

kako je z našo slovensko družino?

Za velkonočno številko celovškega verskega tednika Nedelja je napisal Lojze Peterle, čigar kritično in sveže pero je dobro znano bravcem ljubljanske Družinske priloge, misli, ki se nam jih zdi vredno ponatisniti:

Vprašanje je, kako je z našo slovensko družino: na Koroškem, nasploh na Slovenskem, v zdomstvu in v izseljenstvu.

Velika noč je družinski praznik, na ta dan se ne hodi okrog. Toda v zavetju družinskega občestva, četudi spravljen z ženo in otroki, se ne morem neprizadet lotiti Tvoje ga žegna, Gospod, če vem, da je v tej ali oni slovenski deželi Tvoje ime nevarno, ker ga moji bratje in sestre častijo v svojem jeziku, da imajo drugi težave že zaradi zvestobe Tvojemu imenu. Če vem, da si naš narod še ni opomogel od bratomora, da bi si še kar naprej žugali s kazalci, da smo v (ob)sodbi hitri in počasni v odpuščanju.

Potreben nam je plebiscit za skupnost, potrebna nam je zavest odgovornosti za vso narodno skupnost, potrebno odprto občestvovanje čez vse meje, ki nas delijo. Če ni smo za to, je bilo odveč Tvoje zaupanje, ko si nas obdaroval z različnostjo, po kateri smo narod med narodi sveta.

Poznam Tvoj odgovor: „Vzemi svoj križ na svoje rame in hodi za meno.“

Prav imaš. Obstransko moraliziranje in vitlje rok je nerodovitno.

Vzeti križ pomeni ne gledati na križanje zgolj zgodovinsko, pomeni vzeti stisko sveta nase, biti odgovoren zanj. Pomeni delo, iskanje, trpljenje, iskanje in raziskovanje, tveganja in poraze; toda pomeni tudi dokaz osebne istovetnosti, dokaz zavesti božjega otroštva.

Tvojemu vabilu konkurirajo druge sile, obljubljaajoč predvsem lažjo pot. Lažjo pot brez Boga, lažjo pot prek nemške, italijanske ali kakšne druge kulture, lažjo pot prek te ali one stranke. „Proč s križem in Bogom!“ smo nekateri poslušali v šolah, „znanost bo vse razložila,“ o zadnjem vse pojasnjujočem obrazcu da bo spregovorila. „Proč s težaškim delom — tehnika in industrija bosta rešili človeka. Proč z nebom, raj bomo ustvarili na Zemlji.“ Pa se ni izšlo: ne znanosti, ne industriji s tehniko, ne svetovnim nazorom boga na Zemlji.

Skrivnosti se ne da odstreiti, čim bolj jo odstramo, tem večja je. Za preživetje se je treba še vedno znojiti. Bogovi na Zemlji so se povampirili.

Vse bližnjice v hitrejši razvoj in v to, čemur pravimo rast, so se izkazale za nevarne, celó smrtonosne. Edino bližnjico omogoča Ljubezen, ki gleda na korist celote, ne na prestižno blaginjo enega dela.

Založnik: Avguštin Čebul,
župnijski urad Št. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

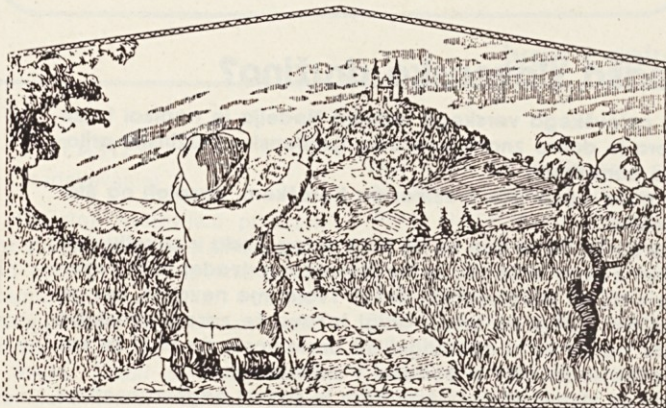
NAROČNINA (v valuti zadev- ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija	400 fran.
Francija	60 fran.
Italija	12.000 lir
Nemčija	20 mark
Nizozemska	20 gld.
Švedska	60 kron
Švica	19 fran.
Avstralija	9 dol.
Kanada	12 dol.
ZDA	10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

Bog, Tvoj Siuks moli:

**Veliki Duh,
čigar glas slišim v vetrovih
in čigar dih daje življenje
celemu svetu,
prisluhni mi.
Stopam pred Tvoje obličje
kot eden Tvojih številnih otrok.
Glej, majhen sem in šibak,
potrebujem Tvoje moči in modrosti.
Napravi me modrega,
da bom mogel spoznati reči,
o katerih si poučil moje ljudstvo;
naj razumem oznanilo,
ki si ga skril
v vsak list in v vsak kamen.
Goreče si želim moči,
ne, da bi prekosil brate,
ampak da bi premagal
svojega največjega sovražnika —
samega sebe.
Napravi moje roke čiste
in moje oči poštene,
in ko bo moje življenje
utonilo kot zahajajoče sonce,
daj, da bi mogel priti k Tebi,
ne da bi se moral sramovati.**

„Škodoželjnejž“

Bilo je ravno po binkoštnih počitnicah, ko sta gospod Neroda in njegov stari prijatelj nekega popoldneva po dolgem času zopet sedela skupaj pred televizorjem v dnevni sobi gospoda Nerode in se pogovarjala. Gospod Neroda se je bil pred nekaj dnevi vrnil iz Kranjske Bistrice, od koder je bil tokrat pripeljal s seboj zelo veliko količino edinstvenih makaronov znamke Mlinotest Ajdovščina. Tudi njegov prijatelj se je pred kratkim vrnil s kratkega dopusta v domovini, saj je bil prav tako zdomec. Ko sta se v Freistadtu na ulici srečala, ga je gospod Neroda povabil k sebi na dom, da malo pokramljata. Klepetala sta ves dan, ko pa jima je že zmanjkovalo besed, sta sedla pred televizor, ker prijatelj pač ni posebno rad kvartal, na šah pa se je spoznal kot pes na miši.

Najprej sta gledala neko nadvse zanimivo oddajo o športu, nato pa so sledila poročila. Ker sta bila od naporenega pogovora zelo utrujena, sta med gledanjem televizije od časa do časa kar nekoliko zadremala. Rahli dremež gospoda Nerode pa je postajal polagoma vse bolj podoben težkemu drvarskemu šihu in čez čas so bili vsi koti dnevne sobe polni hrumečega smrčanja. Če bi bil v tistem hipu kdo stopil v sobo, bi bil gotovo pomislil, da gospod Neroda trdno spi, pa bi se zelo motil, saj gospod Neroda sploh ni spal, ampak je samo gledal pod kožo. In tako stanje bi se lahko nadaljevalo v nedogled, ko ne bi bil prijatelj, ki je prav tako z zanimanjem zrl pod kožo, samo da samo z enim očesom, z drugim pa je spremljal poročila na televizijskem ekranu, nenadoma razburjeno zavpil:

„Joj, kaj takega, saj to vendar ni mogoče!“

Gospod Neroda, ki se je v svojem težkem drvarjenju hipoma silno vznemiril, ga je jezno zavrnil:

gospoda Nerode

„Daj no mir, saj vidiš, da spim!“
Nato pa je nasajeno dodal: „Kaj ni mogoče! Vse je mogoče!“

Prijatelj je spet zavpil:

„Poglejte vendar, kaj se dogaja v Freistadtu!“

„Me nič ne briga!“ mu je jezno zabrusil gospod Neroda.

Prijatelj pa se ni hotel pomiriti:

„Poglejte, pogledajte, kaj prikazujejo!“

Gospod Neroda mu je odvrnil:

„Prikazujejo! Kaj neki prikazujejo! Nič ne prikazujejo!“

„Saj to je vendar grozno!“ je spet zajokal prijatelj.

„Nič ni grozno!“ mu je odgovoril gospod Neroda in se tudi sam ozrl proti televizijskemu zaslonu. Posnetki so prikazovali veliko množico demonstrantov, kako z lopatami in krampi razbija avtomobile po freistadtskih ulicah. Prijatelj gospoda Nerode se je držal za glavo in vpil:

„Joj, joj, joj! Pogledajte, v Freistadtu zelenci razbijajo avtomobile! Strašno!“

Gospod Neroda pa mu je samozavestno odvrnil:

„Pa naj jih razbijajo, jaz sem za demokracijo!“

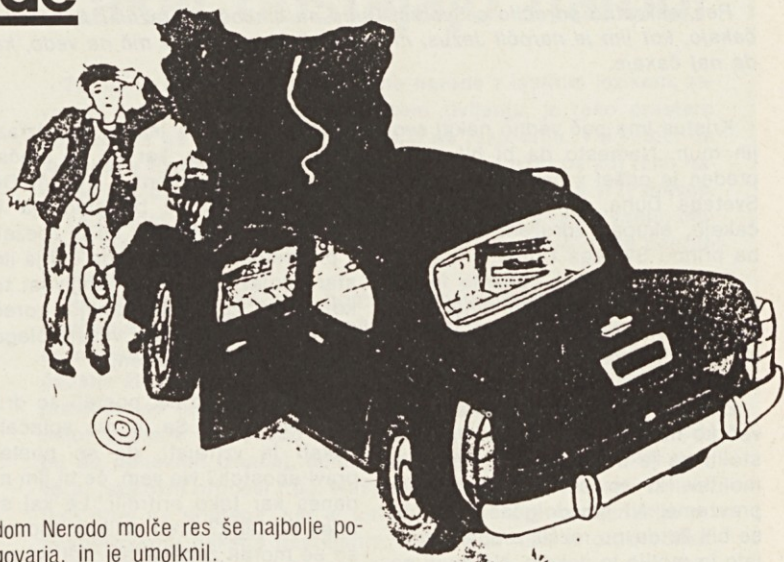
„Ampak saj to je vendar velikanska škoda,“ se je zgražal prijatelj, „pomislite, koliko ljudi bo ostalo brez avtomobila!“

„Škoda?“ se je narejeno začudil gospod Neroda. „Zakaj neki? Kolikor več avtomobilov bodo razbili, toliko več dela bo imela avtomobilska industrija in toliko manj bo brezposelnih tovarniških delavcev,“ ga je poučil.

Prijatelj pa mu je še vedno ugovarjal, zato mu je gospod Neroda zabrusil:

„Molči, kadar govoriš z menoj! Kaj pa ti veš! Kar naj pridno uničujejo te škatlice, potem bo tudi za naše zdonce, za naše drage Slovence, ki so zaposleni v avtomobilskih tovarnah, manj nevarnosti, da bi jih odpustili, saj bo treba izdelati veliko novih avtomobilov.“

Prepir se je nato pri priči polegel, ker je prijatelj spoznal, da se z gospo-

dom Neroda molče res še najbolje pogovarja, in je umolknil.

Ko je bilo zunaj že čisto temno, se je gospod Neroda odločil, da bo odpeljal prijatelja z avtomobilom domov. Odpravila sta se na dvorišče in gospod Neroda je potegnil iz žepa ključ, da bi odprl vrata avtomobila. Tedajci pa je uzrl nekaj strašnega: tisto, kar je bil včasih njegov avto dragocenih oplovskih talentov, je bil sedaj le še kup razvalin. Pod nogami so jima škripale črepinje. Gospod Neroda je bil nekaj časa čisto brez besed, nato pa je s solzami v očeh zatulil v gluho noč:

„Grozno! To, po čemer hodim, je bilo včasih moje vetrobransko steklo! Joj, joj, joj! Ostal sem brez avtomobila! Ali ni to srašno?!”

„No, no, no,“ ga je miril prijatelj, „to pa res ni tako strašno, ampak je pravzaprav celo čudovito. Pomislite, koliko več dela bo imela zato avtomobilska industrija! Izdelala bo lahko še en avto.“

„Ampak to je vendar obupna škoda! Saj je bil vendar avto še čisto v redu,“ je vpil gospod Neroda.

„Kakšna škoda neki?“ se je narejeno začudil prijatelj.

Gospodu Nerodi so se ob tem od jeze naježili lasje in je izbruhnil:

„Norec! Ali ne vidiš, da so uničili moj avto?!”

Prijatelj pa mu je ugovarjal:

„Saj so jih uničili tudi drugim, in vi ste bili navdušeni.“

„Molči, kadar govoriš z menoj! Kaj pa ti sploh veš!“ mu je besno zabrusil gospod Neroda in jadrno odbrzel na policijo, da prijavi nezaslišano vandalščino.

Ko je prisopihal na policijsko postajo, je precej zavpil: „Škandal!“ In takoj so ga obstopili trije novinarji, ki so bili po naključju navzoči, saj so že mislili, da gre spet za porod kake slavne ameriške ali italijanske filmske igralkе v Sloveniji.

S policisti se je gospod Neroda najprej pošteno sprl, nato pa so se še dokaj mirno na dolgo pogovarjali o tragičnem življenju poštenih in mirnih ljudi v današnjem razviharjenem svetu. Pomagati mu seveda niso mogli, saj so prejeli tistega dne že natanko 285.000 prijav zaradi razbitih avtomobilov, če ni bila še kakšna polovica zaraven. Saj, gospod Neroda je vedel, da so tudi mnogim drugim uničili avtomobile, vendar pa je bil globoko v sebi na moč trdno prepričan, da so ga prav njemu uničili samo zato, ker je pač zdomec, pa še župnik povrh.

Binkošti — prihod Svetega Duha

Res, enkratno poročilo o Svetem Duhu na binkoštni praznik! Apostoli so zbrani in skupaj z Marijo že nekaj dni čakajo, kot jim je naročil Jezus, molijo in čakajo, čeprav nič ne vedo, kaj bo. Glavno jim je Gospodovo naročilo, da naj čakajo.

Kristus ima pač vedno nekaj svojih muh. Namesto da bi bil — še preden je odšel v nebеса — poslal Svetega Duha, jim je naročil, naj čakajo, skupaj, združeni v molitvi, na prihod Svetega Duha.

To ni brezploдно čakanje in zapravljanje časa, temveč umik pred vsakdanjim hrupom in skrbmi, da bi se lahko posvetili molitvi, pogovoru z Bogom.

Za nas moderne kristjane je to več ko nemogoča zahteva. Pri apostolih pa je bilo drugače. Tišina in molitev, ki so se ji posvetili, jih prevzame. Ni jim dolgčas, sicer bi se bili že davno razšli, ampak vztrajajo in molijo in čakajo. Ne mudi se jim ...

In jaz jim pošteno zavidam. To sicer res ni kaka krščanska čednost, zavist, moral bi jim privoščiti; saj me je že moja stara teta vedno učila: „Veš, privoščiš lahko vedno, le ‚fovs‘ ne smeš biti nikoli.“ Pa saj to zavidanje ni bilo mišljeno v slabem pomenu besede, ampak zato, ker danes mislimo, da nimamo več časa, v resnici pa se samo ne znamo več potruditi za resnično zbranost pri molitvi.

Apostoli so imeli pred mano še eno veliko prednost: hodili so namreč povsod peš. In so imeli čas. Sedaj se vozimo. In povsod, kamor prideš, nimajo časa. Nerodna reč ...

Naj bo že kakorkoli, apostolom se je to čakanje v molitvi — sveto pismo pravi, da „so vztrajali v molitvi“ — splačalo. Za nas danes je to zelo pomembna ugotovitev. Današnji človek namreč gleda in meri uporabljeni čas samo še po tem, če se je kaj splačalo.

Kaj pa so imeli apostoli od tega čakanja? Doživeli so prihod Svetega Duha, nad njimi ognjeni jeziki, zunaj pa vihar ... Ni kaj, pošteno se je Sveti Duh najavil. Ognjeni jezi-

ki! Moč ognja in jezika. Dva izraza novega življenja, ker so se srečali in so bili napolnjeni s Svetim Duhom. Nič več ne bo cincanja in omahovanja, ali bi šli ali bi zbežali, v prevzetosti in moči tega ognja jim stara bojzljivost in omahljivost tako rekoč zgori, postanejo goreči apostoli, oznanjevalci vesele blagovesti o našem odrešenju.

Spremenili so se, postali so drugi, novi ljudje. Se je res splačalo čakati in vztrajati, da so postali pravi apostoli? Ne vem, če bi jim mi danes kar tako pritrdili. Le kaj so imeli od tega? Pred velikim zborom so se morali zagovarjati, ker so napolnili ves Jeruzalem z naukom o vstalem Zveličarju. Zapovedano jim je bilo, naj molčijo, oni pa so izjavili, da je treba Boga poslušati bolj kot ljudi. Pretepli so jih, oni pa so odšli veseli, ker so smeli za Kristusa celo trpeti. Čudna reč je tako navdušenje!

Čim bolj se poglobljaš v te vrstice in se srečuješ z delovanjem Svetega Duha, tem bolj se moraš čuditi. Apostoli so veseli, ker trpijo, na koncu plačajo to pričevanje s

smrtjo (izjema je samo sveti Janez) ... Pa so kljub temu veseli, sposobni pridobivati in navduševati tudi druge. Nevarno navdušenje je to. Začeli so prodajati svoje hiše, postali so ena velika skupna družina. Ljubezen jim je postala smisel življenja in jih je resnično odrešila.

Splačalo se je!

Prenovili so sebe in spremenili obličje zemlje.

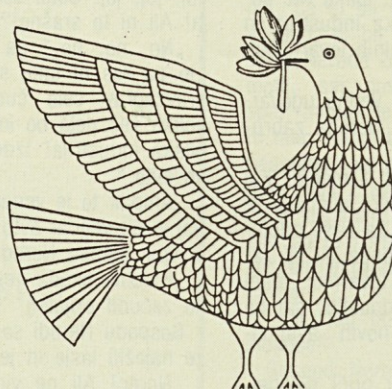
To krščanstvo, podprto z močjo Svetega Duha, je premagalo suženjstvo, postavilo ženi novo mesto, naučilo ljudi odpuščanja ... Lahko bi naštevali še in še.

Lepo in prav — boste rekli —, a kaj nas briga, kaj je bilo takrat, na začetku! Mi živimo danes, v dvajsetem stoletju ... Je mar danes Sveti Duh zatajil in nima več moči, da bi nas spremenil?

Če pomislim samo na nekaj imen, lahko ugotovim, da ima Sveti Duh tudi danes še isto moč. Imenujmo, na primer, mater Terezijo ... Seveda boste takoj ugovarjali, češ mi vsi pa res ne moremo biti taki kot mati Terezija.

Saj bi bilo to celo narobe.

Samo nekaj je pa tudi res: poza-

bili smo, da lahko Svetega Duha prejmemo samo, če smo sposobni čakati in vztrajati v molitvi.

To bi sicer že še nekako naredili, čakali; a kaj, ko pa bi se morali potem tudi spremeniti! To nam prav nič ne dobi. Še dobro, da je vsaj tako, boste rekli, lahko bi bili še slabši. Sicer pa, kaj nam sploh lahko očitata? Saj zato, če nas ni pri maši, res ne morete trditi, da nismo dobri kristjani . . .

Saj tega tudi ne mislim, čeprav bi vam moral takole na uho povedati, da bi bil to komajda šele začetek našega resničnega krščanstva. Srečanje s Svetim Duhom pa pomeni, da postaneš zavzet za božje. Pomeni, da gledaš na svet ne samo iz svoje lastne ožine, ampak v luči božjega razodetja. Da spoznaš, da tudi tebe Bog pošilja in ti daje svojo pomoč, ker si prejel Svetega Duha pri birmi, da bi postal pričevalec. Mi pa smo se navadili, da se je bolje umakniti kot pričevati, celo pri prometni nesreči, kaj šele, da bi pričevali o svoji veri.

Pa vseeno bi bilo zelo modro in pametno, ko bi vsaj od časa do časa prosili, naj nam Bog pošlje Svetega Duha, da bomo prenovili sebe in obličeje zemlje.

Hudo potrebni smo te preнове. Vendar pa se je bojimo . . .

Zaupajmo — kot apostoli, potem bomo mogli sebi in drugim pričevati, da je naše krščanstvo tudi tu v zdomstvu kaj več kot zgolj nabiranja dobre. Da je pot, ki jo moramo sprejeti in delati v moči Svetega Duha. Moramo se posvetiti in postati luč. Če bomo samo brljavka, nas bo Bog na koncu zavrgel; mogoče celo zato, ker nismo ničesar storili (pa bi bili morali!), ker nas je bilo sram, da bi izžarevali moč Svetega Duha. Brez njega pa res ne moremo storiti ničesar.

Razsvetli nas, da bomo znali vsak dan prositi:

„Pošlji nam svojega Duha, da bomo prenovili sebe in svet!“

Potem bo naše bivanje tukaj in zdaj lepše, zakaj čutili bomo, da je moč Svetega Duha v naših dneh prav taka, kot je bila v apostolskih časih.

don Kamilo

Saša Martelanc

Zakaj obstajajo narodi

To, da je človeštvo razdeljeno na narode z lastnim jezikom, zavestjo, interesi in voljo po skupnem življenju, je tako prastaro dejstvo, da se o tem ponavadi sploh ne razpravlja. Vsi vemo, da je samo v Evropi najmanj 50 narodov, kar se nam pa zdi tako naravno kot dejstvo, da rase na naši celini na stotine vrst dreves.

Ta danost je pa hkrati velika skrivnost. In ko vrtamo vanjo, moramo ločiti dvoje različnih vprašanj: KAKO je prišlo do te pestrosi in pa ZAKAJ.

Na prvo vprašanje nam pomagajo odgovarjati razne vede ter dognanja o razvojnosti. V grobih besedah lahko rečemo, da so se narodi — kot vse živo v naravi — razvijali iz manjših enot v čedalje številnejše in pestrejšje. Pri tem je bilo na delu veliko dejavnikov, od materialnih (okolje, zemljepisne razmere, podnebje, delo, razmerja do sosedov, stopnja odmaknjenosti, prehrana itd.) pa do duhovnih (značaj, domišljija, mentaliteta, ustvarjalni gon, vera, jezikovni procesi itd.). Našteti dejavniki pa so hkrati vplivali tudi drug na drugega, kar je ustvarjalo še nove kombinacije pri pospeševanju nekega nastajanja. Narodi pa niso le plod oblikovalnih sil, ampak so bili mogoče že neke v pridelici po skrivnostni volji narave določeni za diferenciranje.

Tudi pri vprašanju ZAKAJ se moramo povrniti k skrivnostni volji narave, k „velikim, usodnim, slepim zakonitostim“, kakor pravi Josip Vidmar. Če sprejmemo tezo, da v naravi ni naključij (ali pa, da so tudi naključja del naravnih sil, kar je v našem primeru isto), potem se nujno prikopljemo do ugotovitve, da je obstoj narodov nekaj smotrnega. Če je to res, moramo iskati in tudi najti odgovor na vprašanje, zakaj obstajajo razni narodi.

V pesniškem jeziku bi kdo dejal, da so narodi na svetu zato, da s svojo pestrostjo krasijo božje stvarstvo. Konkretnije pa lahko rečemo: narodi so zato, da s svojim specifičnim ustvarjanjem, mišljenjem in čustvovanjem oplajajo druge, iz tega medsebojnega bogatenja pa nastajajo vedno nove oblike rasti in napredka. Vsota ustvarjanja, mišljenja in čustvovanja pa nam da pojem „kultura“, ki je v najširšem pomenu tvarna in duhovna kreativnost.

Univerzalne kulture pa ni, kot ni univerzalnega jezika. Nosilci kulture so lahko le narodi v svojih posameznikih in celotah. Kultura je toliko, kolikor je narodov. Vsak ima tako svojo posebno pot v življenje, lasten slog ustvarjanja ter svojski način dojemanja in posredovanja. V tem je vsak narod drugim koristen, v perspektivi naravne smotrnosti pa celo potreben.

Zato so narodi, v tem je njihovo temeljno poslanstvo. Seveda ga vsakdo opravlja po svoje, v skladu s številčnostjo, stopnjo razvoja, kvaliteto, življenjsko silo, značajem, stopnjo svobode in podobno. Ne glede na intenzivnost pa je to poslanstvo življenjsko bistvo, ki ga opravlja vsak narod, tudi če zanj ne ve, tudi če drugi zanj ne vedo. To je prvinska naloga, ki hkrati utemeljuje in pojasnjuje nastanek, razvoj in obstoj vsakega naroda.

Takoj ko človek najde pot do samega sebe, jo najde tudi do Boga. Vera prodre v najglobljo notranjost tistih, ki so dosegli najpopolnejšo zavest in vednost o sebi.

*

To je naš problem: Bomo našli pot do Boga s pomočjo molitve? Kljub vsem težavam bo morala prihodnja generacija najti čas za molitev, za notranjo poglobitev in iskanje miru za razmišljanje, za okrepljeno iskanje poti do vesti.

*

Marsikdo trdi, da je izgubil vero.

Morda je ni nikdar imel. Vera ni kak predmet, ki bi ga lahko izgubili. Človeku odpira nove razsežnosti. Od vsega začetka je njen končni smoter nematerialen in začena se tam, kjer odpovedo dokazi. Bog, ki bi ga lahko

dokazali, ne bi bil več Bog; vera, ki bi jo lahko rekonstruirali s kompjuterjem ali z mikroskopom, ne bi bila prava vera — vsaj ne v krščanskem smislu. Vernik se mora zavedati, da stoji zadnja resnica, torej Bog, nad vsem, kar lahko raziskujemo ali razložimo. Vere ne moremo dokazati. Vsako pomembno dejstvo ima svojo vrednoto. In če vidimo v kakem človeku ali stvari vrednoto, pomeni, da tega človeka ali stvar ljubimo. In če začutimo, da moramo nekoga ali nekaj braniti in varovati, pomeni, da občutimo ljubezen; spoznamo, kaj sta v resnici, in smo srečni.

Prepričan sem, da ima življenje smisel, ker sem s pomočjo Boga spoznal, da se bo po moji smrti nadaljevalo. Na zemlji je le potovanje do praga Absolutnega, potem pa dosežemo izpolnitev. In na to prepričanje se opira naše upanje. Kdor lahko na tak način dojame absolutni smisel življenja, čuti moč in veselje, da ga bo živel, in ve, da je stopil na pravo pot.

Ni dovolj, da samo verjamemo v „smisel Absolutnega“, odločiti se moramo, da nas bo doseglo do najbolj skritih globin srca. Šele na tej ravni se srečamo z Absolutnim. Ali kot pravi Pascal: „Zadnji korak razuma je v tem, da sprejmemo, kar presega razum.“

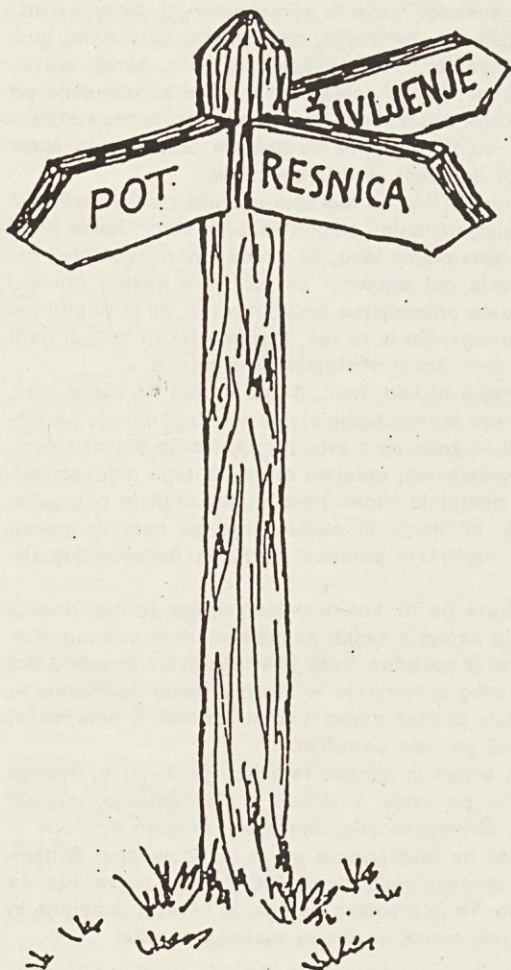
Toda analogno temu lahko najdemo približno podobo „smisla Absolutnega“ v najskromnejših stvareh. Vesolje je velikanski mozaik, ki zmede z mnogoterostjo kamenčkov. Vsak zase nima nobenega pomena, dokler ga ne vstavimo na njegovo mesto med druge, kajti šele takrat imamo pred seboj pravo sliko. Ali še bolj preprost primer: eno samo zobato kolesce je brez vrednosti, če pa ga vstavimo v kolesje ure, kjer deluje skupaj z drugimi zobatimi kolesci, je za celotni mehanizem nepogrešljivo in pripomore, da ura teče v redu.

Tako kot ti posamezni delci potrebuje tudi človeško življenje povezavo, da je lahko pomembno. Toda katera je tista temeljna povezava, tista velika celota, ki nosi v sebi pravi smisel? Samo Absolutno ne potrebuje povezave, ker je celota, ki sama sebi zadostuje. Njena resničnost je v sebi popolna. Lahko bi jo označili kot kraj, v katerem se vsaka pot konča v dokončni in najvišji izpolnitvi.

Ta gotovost je sad notranjega razodetja, osebnega razsvetljenja, srečanje s skrivnostjo Absolutnega. Je milost, ki je čakala na Claudela neke božične noči, ko je stal za drugim desnim stebrom in poslušal petje Magnifikata.

To milost lahko sprejmemo ali odklonimo in odločitev, ki jo bomo sprejeli, je podobna odločitvi, ki jo terja ljubezen dveh ljudi. Ko premislimo o tako tehtni obveznosti, se odločimo „za“ ali „proti“. Znajdemo se namreč v položaju, ko moramo vse sprejeti ali vse odkloniti. Tak „za“ je določen, bistven, nespremenljiv. Vero sprejmemo ali odklonimo, tako kot sprejmemo ali odklonimo ljubezen. Globoko v svoji vesti čutimo, da smo s svojim „za“ obvezani in odgovorni.

Kardinal Franz König

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

KATOLIŠKI GLAS: CERKEV SE NE BOJI RESNICE

6. marca so na ljubljanski teološki fakulteti proslavili sv. Tomaža Akvinskega, ki je zavetnik katoliških šol. Somaševanje je vodil ljubljanski nadškof Šuštar. Med mašo je imel pridigo, v kateri je razvil misli o tem, kako moramo vsi biti v službi resnice. V zvezi z zgodovinsko resnico se je dotaknil tudi napadov na škofa Gregorija Rožmana, ki so izšli najprej v koledarju *Prešernove družbe*, nato pa jih je razširjene začelo v nadaljevanjih objavljati ljubljansko *Delo*. (*Nadškofove besede so bile objavljene v prejšnji številki Naše luči. Nadškof je omenil pristranosti, polresnice, samovoljne razlage in zlonamerno namigovanje in sumničenje v omenjenih napadih.*)

Pristranost je v tem, da sodnik posluša le eno stran, le tožitelje, ne pa obtoženca, le obtežilne priče, ne sprejema pa razbremenilnih pričevanj. To se je zgodilo, ko so škofu Rožmanu sodili na procesu po vojni, in se dogaja še vedno.

Na procesu uradnemu zagovorniku niso pustili, da bi uporabil razbremenilni material z vsemi Rožmanovimi protesti in posredovanji pri okupacijskih oblasteh, tako italijanskih kot nemških, v prid osebam vseh prepričanj, tudi komunistov in partijcev. Material so dobili v škofijski pisarni, ga odvetniku zaplenili in ga še vedno niso vrnili. (Ali še obstaja ta arhivski material ali so ga zažgali?)

Med pričami, ki so pričale v korist škofa Rožmana, je bila tudi mati Toneta Tomšiča, tajnika slovenske komunistične partije, ki je bil ustreljen v Ljubljani kot talec in so ga razglasili za narodnega heroja. Rožman je pri italijanskih oblasteh vse storil, da bi Tomšiča rešil, a zaman. Tomšičeva mati je na procesu sama prosila, da bi smela pričati, a jo je sodišče zavrnilo. (Naj povemo, da je bila Tomšičeva družina doma iz Trsta in so bili veliki prijatelji s Filipom Terčeljem. Mati je bila globoko verna žena. Toda sina Toneta so ustrelili okupatorji, prijatelj pa duhovnik Filipa so pa ustrelili Slovenci.)

Ta pristranost do Rožmana, ki se je pokazala ob procesu, se nadaljuje vsa leta po vojni.

Pristranost je v tem, da nekaj poveš, kar je res, a ne poveš vsega; zamolčiš, kar je obtožencu v prid. Tako so ravnali sodniki in tako ravnajo partijski zgodovinarji

s škofom Rožmanom še danes. Polresnica je npr. ta, da je škof Rožman res govoril proti komunizmu, toda vedno je poudarjal „brezbožni“ komunizem. To se pravi stalinizem, kot smo ga nekateri že takrat poznali; jugoslovanska partija ga je odkrila v petdesetih letih po prelomu s Stalinom, mnogi pa šele potem, ko ga je razkril Hruščev na XX. kongresu sovjetske partije. Nekateri pa ga še vedno niso odkrili. Tudi v Sloveniji ne.

Škof Rožman je kot najvišja cerkvena avtoriteta v tedanji Ljubljanski pokrajini moral imeti stike tudi z okupacijskimi oblastmi, najprej italijanskimi, potem nemškimi. Ni bil interniran na domu kot npr. škof Tomažič v Mariboru. Kot tak je deloma po svoji dolžnosti deloma iz vljudnosti, in večkrat, ker so ga drugi zaprosili, stopil v stik z okupacijskimi oblastmi.

Kot škof je pri tem imel vedno najboljše namene, da pomaga, kar se pomagati dá, da omili ali prepreči gorje ubogemu ljudstvu. Saj so tako delali vsi škofje v zasedeni Evropi. Pri tem je kdaj njegov obisk ali njegova pričujočnost bila s političnega vidika nanj primerna, s pastoralnega stališča pa je vedno izhajala iz želje pomagati, posredovati, omiliti.

Kako težak in zapleten je bil njegov položaj med okupacijo, je razvidno npr. iz odgovora, ki mu ga je dal papež Pij XII. Sredi najhujšega divjanja italijanskega okupatorja in partizanov je šel v Vatikan. Sv. očeta je vprašal, ali bi bilo primerno, da bi v ljubljanski stolnici javno obsodil krivice, ki jih dela italijanski okupator, in obenem krivice, ki jih delajo partizani. (V letu 1942 so ti v Ljubljanski pokrajini zahrbtno ubili vsaj 17 duhovnikov in nekaj sto drugih oseb; mnoge so pred smrtjo tudi mučili.) Papež je dal tale odgovor: „Premisli, kaj je bolje. Če boste obsodili italijansko nasilje, boste v najboljšem primeru internirani nekje v Italiji. Ali ni morda boljše, da ostanete med svojim trpečim ljudstvom?“

Zakaj torej vse, kar je Rožman med vojno in revolucijo storil, razlagati le s političnega vidika kot sodelovanje z okupatorjem in kot narodno izdajstvo? Rožman ni bil general, temveč škof, ki mu je bila izročena skrb za duhovni in socialni blagor ljudstva. Zato mora pravičen sodnik in zgodovinar njegovo delovanje med vojno in revolucijo presojeti s pastoralnega vidika in ne z vojaškega ali političnega. Kot škof je bil zaskrbljen za svoje ljudstvo med vojno, a skrbelo ga je tudi, kaj bo po vojni.

Danes, po 40 letih zmagovite stalinistične revolucije na Slovenskem, vidimo, da je njegova skrb bila še kako utemeljena.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 20. mar. 86/1.

KATOLIŠKI GLAS:

„VOLITVE“ 1986 V JUGOSLAVIJI

V Ljubljani izhaja tednik *Mladina*, ki ga ureja izredno sposobna skupina mladih intelektualcev. Zelo dobro poznan je tudi časnik študentov ljubljanske univerze *Tribuna*. *Tribuna* in *Mladina* imata v primeri s „podobniki“ časniki majhno naklado in sta razprodani isti dan, kot izideta.

Zakaj to ljudstvo, ki ga že 40 let vzgajajo v socializmu, tako rado sega po časnikih, ki so vse prej kot „revolucijski“? Zato, ker so revolucionarni. Revolucija nedvomno traja, toda ne tista, o kateri govorijo politiki, marveč tista, ki jo oznanjata *Mladina* in *Tribuna*.

V teh dneh smo doživljali (spet enkrat) posebne dogodke — volitve v nove občinske, republiške odbore ter v zvezno skupščino. Volitve gromovito odmevajo v tisku in na RTV, po svoje pa tudi v *Mladini* in *Tribuni*, še bolj po svoje pa med ljudstvom.

Ljudstvo naj bi si po prepričanju Cankarja samo pisalo sodbo. Ali si jo piše samo ali ne, v vseh političnih ureditvah najbolje pokažejo volitve. Če so demokratične, si ljudstvo piše sodbo; če oligarhija (peščica ljudi, ki ima oblast v rokah) določi samo sebe in od ljudstva zahteva, da jo „izvoli“, pač precej težko govorimo o „pisanju sodbe“. Na Balkanu in pod Triglavom sta bila vladar ali vsaj oligarhija tista, ki sta na vseh volitvah v zadnjih 40 letih pisala sodbo namesto ljudstva.

Zdaj so se reči pričele v nekem pomenu spreminjati, samo naj nitar kdo ne misli, da so jugoslovanske „delovne množice“ zato letos imele demokratične volitve.

Na kratko nekaj utrinkov iz obdobja pred volitvami.

V Skopju so vse organizacije — Zveza borcev, mladinska organizacija, Socialistična zveza, sindikati in kdo ve še katera — izbrale in kasneje tudi kandidirale človeka za člana CK ZK Makedonije. Vsi so se o njem izjemno pozitivno izražali in ga ocenjevali v samih presežkih: da je zavzet komunist, sposoben organizator itd. Kandidirani nesrečnik je zadnji zvedel, kam ga kandidirajo. Nemočno je odšel na Socialistično zvezo in „priredil predstavo“, o kateri zdaj govori vsa Jugoslavija. Izjavil je: „Ljudje božji, pa kaj se greste, jaz sem vendar že leta 1969 vrnil partijsko izkaznico!“

Ker naj bi tako imenovane kandidacijske konference pred volitvami potrdile ali zavrnile predlagane kandidate, je ob letošnjih volitvah prišlo „naročilo“, da smejo kandidacijske konference tudi čisto zares koga zavrniti. Doslej je bilo pač samoumevno, da take konference samo potrdijo tiste, ki so bili predlagani. Kdo je koga predlagal, se uradno ne ve niti letos, čeprav v resnici vsakdo ve, da je predlagatelj partija.

Podobnih zgodb je na ostajanje. Ena sama bo dovolj:

Denimo, da je bilo fantu ime Matevž. V neki podeželski krajevni skupnosti na Dolenjskem so imeli kandidacijsko konferenco. Predsednik Socialistične zveze v kraju je predlagal seznam imen za delegate v krajevni skupnosti, v občini, republiki in federaciji. Seveda, navzoči vaščani niso mogli poznati tistih delegatov (za občino, republiko in federacijo), ki niso bili iz njihove vasi, zato so jih potrdili, kot so bili navajeni delati leta in leta.

Primerilo pa se je, da za krajevno skupnost in občino ni hotel kandidirati nihče od navzočih vaščanov, ki so bili predlagani. Imeti v današnjem času v Jugoslaviji politično funkcijo pomeni osmešiti se pred vso vasjo. Ni kazalo drugega, kot da je predsednik krajevnih skupnosti izbral kandidate med tistimi vaščani, ki se niso udeležili kandidacijske konference. Med njimi je bil tudi Matevž, ki so ga predlagali za predsednika krajevnih skupnosti. Še naslednji dan Matevž ni vedel ničesar o tem, da bo skorajšnji župan.

Čez dva dni se je začelo. Obiskal ga je miličnik z bližnje postaje milice in ga začel zasliševati, zakaj da je kandidiral za predsednika krajevnih skupnosti, ko pa vsi vedo, da je bil pred leti obsojen na denarno kazen zaradi divjega lova. Začel mu je groziti, da ga bo razkrinkal.

Matevž še vedno ni prišel do sape. Ko je nazadnje zvedel, kakšno godljo so mu skuhalo sovaščani, je hotel tožiti predsednika Socialistične zveze, pa so mu miličniki „pojasnili“, da on nima pravice nikogar tožiti, ker se je pred sedmimi leti ukvarjal z divjim lovom. Tudi so mu „razložili“, da je pač kandidiran za predsednika krajevnih skupnosti in da položaj mora sprejeti, ker bi sicer izpričal tudi sovraštvo do družbene ureditve...

Ni znano, kaj se je naslednje dni dogajalo z Matevžem. Šele po petih dneh so ga sosedje spet videli: bil je ves omotičen in v zamazani obleki. Znano pa je, da je kandidacijski postopek v omenjeni krajevni skupnosti občinska kandidacijska konferenca označila za neutrezen.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 20. mar. 86/2.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: JUGOSLOVANSKE POSKUSI PRITISKOV NA ZDOMSKE DELAVCE

V ZR Nemčiji živi 600 tisoč Jugoslovancev, kar je druga največja skupina tujcev, takoj za Turki. Domov pošljejo na leto 1,5 milijarde mark. Trenutno prihaja 2,5 milijonov nemških turistov v Jugoslavijo, pri čemer pustijo tam okrog 1,2 milijarde mark.

Glede nemško-jugoslovanskih odnosov pa bi bilo treba omeniti nekaj „odprtih“ vprašanj. Gre za poskuse delovanja jugoslovanskega policijskega aparata na zahodnonemških tleh, s čimer so prizadeti ne le tu živeči jugoslovanski občani, marveč tudi nemške oblasti.

Zahodna Nemčija meni, da je treba imeti — v so-
(dalje na strani 13)

no,
to pa
od doma

na sploh

ČETRTI SLOVENSKI PARADONTOLOŠKI DNEVI

V Radencih so se v prvi polovici aprila zbrali slovenski strokovnjaki za parodontologijo in ustne bolezni. Sodelovali so tudi specialisti iz Avstrije in Madžarske. Udeleženci posveta so obravnavali različne strokovne teme s tega področja, razprave pa so vedno znova opozarjale na preventivo in potrjevale zamisel, da bi morali tako kot v svetu tudi pri nas dati pravo vlogo tako imenovanim ustnim higienikom. Pod nadzorstvom zobozdravnikov bi lahko to preventivno delo opravljale tudi višje medicinske sestre. Prof. dr. Janko Müller, predstojnik katedre za ustne bolezni in parodontologijo medicinske fakultete v Ljubljani je dejal: „Ljudje na splošno preslabo skrbijo za higieno svojih zob, uživajo presladko hrano, pa tudi marsikateri zobozdravnik premalo stori za profesionalno ustno higiensko oskrbo prebivalstva.“ Dr. Danijel Hojs je na posvetu predstavil izkušnje z balneoterapijo bolezni ustne votline v zdravilišču v Radencih. Gre za ustne kopeli s toplo mineralno vodo kot eno izmed oblik preventive. Predavatelji so poudarjali, da različna obolenja obzobnih tkiv v Sloveniji prizadejejo kakih 80 odstotkov odraslega pre-

ŠENTVID PRI LJUBLJANI je pravzaprav predmestje Ljubljane, znano kot izhodišče na Šmarno goro in po nekdanjih škofovih zavodih, prvi slovenski gimnaziji, ki pa že ves čas po zadnji vojni služi za vojašnico.

bivalstva, nobena redkost pa niso tudi pri mladih ljudeh. Krive so predvsem bakterije v mehkih in trdih zobnih oblogah, neuravnoteženo stanje med zobmi obeh čeljustnic, včasih pa tudi zobozdravnikovo nestrokovno zdravljenje.

SLOVENSKI AVTOBUSNI PREVOZNIKI

so svoje storitve s četrtem aprilom podražili v povprečju za 22,6 odstotka. Podražitev je precej manjša v primerjavi z dogovorom v okviru splošnega združenja za promet in zveze Jugoslavije. Tam so se namreč dogovorili, da bo povišanje po vsej državi znašalo 30,5 odstotka. Podražitev je povzročil skrajno kritičen ekonomski položaj avtobusnih podjetij. Večji priliv denarja bo podjetjem omogočil, da bodo še bolj skrbela za varnost voženj in kakovost storitev, da bodo kmalu obnovila vozni park in boljše vzdrževala vozila.

VEČJE POKOJNINE V SLOVENIJI

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije se je aprila odločila za drugo medletno uskladitev pokojnin, in sicer za 16 odstotkov. Višje pokojnine bodo upokojencem izplačali s pokojninami za mesec maj,

hkrati pa tudi razliko od začetka letošnjega leta. Najnižja pokojnina za polno dobo znaša po povišanju 46.025,— dinarjev. Tako kot pokojnine so uskladili tudi dodatek za pomoč in postrežbo, tako da višji znesek dodatka znaša 30.682,— dinarjev, nižji pa 15.341,— dinarjev. Odslej bodo pokojninske skupnosti v Sloveniji sproti usklajevale pokojnine z gibanji osebnih

Kako upravičeno je Društvo slovenskih pisateljev odklonilo kandidaturu Miodraga Bulatovića za predsednika Zveze književnikov Jugoslavije, je najlepše razvidno zdaj, ko je Bulatovičeva kamarila formulirala svoj odgovor na to odklonitev: „Mentorji iz Ljubljane in Tirane... Diktat kot iz 1948... Hegemoni... Na gostilne obešajo napise ‚prepovedano za pse in južne brate‘...“ To je pravi Bulatovičev stil, dobro ga posnemajo.

**Miloš Mikeln — TELEKS,
Ljubljana, 20. mar. 86.**

Lanski MOLITVENI SHOD NA BREZJAH. Naši verni ljudje se še vedno radi zbirajo na romarskih krajih.

dohodkov. Po podatkih slovenskega zavoda za statistiko je januarja znašal povprečni osebni dohodek 78.707,— dinarjev in je bil za 116,5 odstotka višji od povprečnega osebnega dohodka pred letom dni.

ZA ČETRTINO VSEH IZGUB

v Sloveniji je bilo lani v celjski občini. Brez izgub so poslovali le v občini Slovenske Konjice, medtem ko so ostali v laški občini na ravni predlanskega leta. V celjski občini je po podatkih SDK 44 podjetij ustvarilo 5706 milijonov dinarjev izgub, kar je trikrat več kot leto poprej. 88 odstotkov vseh izgub odpade na rudarstvo in industrijo. Nekaj več kot polovico vseh izgub v industriji se je nabralo v Gorenju, preosali del pa v Emu, železarni Store in Celjski mlekarni. Zanimivo pa je, da rdeče številke v bilanci niso vplivale na politiko plač, saj so jih v večini podjetij povečali hitreje od rasti življenjskih stroškov.

od tu in tam

BELTINCI

Beltsko gasilsko društvo praznuje letos 100-letnico svoje ustanovitve. Pri-

prave na slavje te pomembne letnice potekajo že skoraj eno leto. Lani so člani GD Beltinci s številnimi prostovoljnimi urami prispevali k popolni obnovi gasilskega doma, ki ima sedaj tudi urejeno centralno kurjavo. Na letošnjem občnem zboru pa so se odločili, da bodo do proslave, ki bo 4. julija, nabavili nov gasilski avtomobil, ki bo stal okoli pet milijonov dinarjev. Denar bodo zbrali z nabiralno akcijo.

CELJE

Ekološka skupina je sredi aprila pripravila zanimivo akcijo. Pred blagovnico Tkanina v Celju je uredila ekološko stojnico s kopico gradiva in fotografij o umiranju slovenskih gozdov. Mladi Celjani so se s tem pridružili mednarodni akciji Varujmo naše gozdove, v kateri sodelujejo tudi slovenska ekološka skupina mladih, zveza tabornikov in gozdarji. Letos bodo pripravili pohod po najbolj ogroženih slovenskih gozdovih.

FRANKOLOVO

Prve dni aprila so v madžarskem mestu Seged gostovali pevci moškega zbora Prosvetnega društva Anton Bezenšek s Frankolovega. Bili so gostje akademskega mešanega zbora iz tega mesta — zbora, ki so ga lani gostili na Frankolovem. Zbor je imel na Mad-

žarskem dva nastopa. Nastopili so na proslavi dneva republike pred slušateljmi medicinske fakultete in pred uslužbenci njenih klinik. Imeli pa so tudi samostojen koncert, na katerem so številne obiskovalce navdušili s slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi.

JESENICE

Ob dnevu železničarjev so na Jesenicah pokazali reševalni vlak Karavanke, ki je opremljen za reševanje v nesrečah v železniških predorih in tudi na drugih težje dotopnih mestih na progah slovenskega železniškega omrežja. Vlak ima dva vagona. Eden je namenjen prevozu protipožarne opreme, drugi, opremljen z najnujnejšo medicinsko opremo, pa lahko sprejme 40 ljudi. Priprave za izdelavo vlaka, kakršne imajo že v Švici in Avstriji, so trajale več let, zanj pa so porabili približno sto milijonov dinarjev. Vlak bo stal na jeseniški železniški postaji, v vsaki delovni izmeni pa bo desetčlanska ekipa, usposobljena za takojšnje posredovanje v nesreči.

KOZINA

8. aprila popoldne sta izbruhnila dva površinska požara, ki sta zajela tudi precej gozda. Po podatkih kopske UNZ je okoli poldneva zagorelo v bližini Matavuna (blizu Škocjanskih jam), ogenj pa se je hitro širil proti Brkinom. Številni gasilci, gozdarji, domačini in vojaki so ogenj uspeli zaustaviti šele pri Barki. Požar je zajel okrog 500 hektarov površine, večinoma porasle z mešanim in iglastim gozdom. Dve uri zatem je zagorelo nad Črnoticami, kjer

Če smo Slovenci lahko prek 1000 let kljubovali vsem viharjem in ostali kot narod, je to pripisati njegovi zakoreninjenosti v domača tla in domače duhovno izročilo. Kar ni moglo opraviti 1000 let, grozi sedaj, da bo opravilo nekaj desetletij. Organizem, ki se ne more prilagajati, ki je priklenjen na negibnost, je obsojen.

**France Bučar
NOVA REVIJA,
Ljubljana 1985, št. 41/42.**

Zgodovinsko je nesporno, da je bil OF koalicijska različnih strank in nazorskih usmeritev, ki jih je družil le skupni cilj: pregon okupatorjev, osvoboditev celotne Slovenije in demokratična ureditev države po vojski. Trditve potrjuje cela vrsta izjav, med drugim tudi Tita in Kardelja.

**France Bučar —
NOVA REVUJA,
Ljubljana 1985,
št. 41/42.**

je ogenj zajel borov gozd in se hitro razširil proti Petrinjam. Z ognjem na ogromnem požarišču se je bojevalo več sto ljudi.

KRANJ

Počen povratni ventil na tretjem rezervoarju toplarne na Planini pri Kranju je povzročil veliko ekološko nezgodo. V Savo je steklo več kot šest ton mazuta, ki jo je pokrtil vse do Medvod. Mazut, strnjen v plavajoče kose umazanih, so dva dni pobirali gasilci in delavci drugih služb iz rečnega korita. Pobiranje nesnage je oteževalo pomanjkanje ustreznih priprav, saj so prišli čistiti samo z najpreprostejšimi grabljami, lopatami in vedri celo gasilci. Sreča v nesreči pa je bila, da je največji del umazanije zaustavil jez pri Medvodah.

LAŠKO

Laški pivovarji so aprila poslali prve pošiljke svojega piva na britanski trg. Upajo, da bo britanski trg ugodno sprejel novi proizvod, tako da bi potem sklenili več pogodb z britanskim importerjem. Če bo šlo vse po sreči, bodo letos izvozili od 10.000 do 15.000 hektolitrov piva, kar je dobra polovica sedanje letošnje prodaje na tuje. Lani so v Italiji in Avstriji prodali okrog 20.000 hektolitrov piva, nekaj pa so ga prodali tudi v Angolo.

LENDAVA

Ljubljanski Lek je v Lendavi zgradil prvo tovarno gentamicina v državi. Tako ne bo več potrebno uvažati tega an-

tiotika, ki ga uporabljamo predvsem za zdravljenje pljučnih in drugih infekcij. V novi tovarni je stekla poskusna proizvodnja že oktobra lani, z redno proizvodnjo pa so začeli 15. aprila. Na leto bodo proizvedli 3000 do 3500 kilogramov gentamicina. Blizu 60 odstotkov zdravila bo tovarna izvozila, s preostalo količino pa bo zadovoljila domače potrebe. Zdravilo so v celoti razvili slovenski strokovnjaki. Izdelano je iz domačih surovin, le bakterije so uvozili. Zdravilo izdelujejo v prahu, v drugih Lekovih tovarnah pa go bodo izdelovali tudi za vbrizgavanje z injekcijami. Kljub poskusni proizvodnji so manjše količine novega Lekovega zdravila že prodali v Korejo.

LJUBLJANA

V prostorih Francoskega kulturnega centra v Ljubljani je razstavljala svoje risbe in grafike mlada francoska likovnica Isabelle Renault. Čeravno je še študentka nacionalne akademije za likovno umetnost in komunikacije v Cergyju, je že doslej presenetila na vrsti javnih razstav in v dejavnosti kulturne animacije.

LJUBJANA

Jubilejni 25. mednarodni sejem Alpe-Adria 86 je obiskalo 65.000 obiskovalcev, sodelovalo pa je 500 razstavjal-

cev iz 13 držav. Tudi letos so se na sejmu predstavile stalne razstavjalke Koroška, Benečija-Julijska krajina in pobratena mesta Reka, Celovec in Sousse. Poseben poudarek je bil dan turizmu. Posamezni turistični ponudniki so z vrsto novih prijemov približali turistične kraje in pokrajine neposrednemu potrošniku. Pokazali so tudi različne kulturne zanimivosti od prekmurskih kurentov pa do srednjeveškega lekarnarja iz Olimja.

MARIBOR

Mariborski zavod za spomeniško varstvo je za sedaj še neznanega kršitelja uredbe o kulturnih spomenikih prijavitil ustrezni občinski inspekciji, ker je na Slomškovem trgu tik ob cerkvenem zvoniku postavil živo rdeč kiosk, ki že zaradi estetike tja ne spada. Mesto je v zadnjih letih namenilo za ureditev Slomškovega trga, sredi katerega stoji mogočna stolna cerkev, veliko denarja. Tako je trg dobil dokončno in urejeno kulturnozgodovinsko podobo, ki je ponos mestu. Prav zato pa živo rdeči kiosk ne spada v ta okvir.

MARIBOR

V podjetju Orodjarna TAM so april raz-

naš smeh je kot cviček — precej kisel

Očitno je, da proizvodnja žvečilnega gumija naglo narašča. Gledam flste na TV: žvečijo in žvečijo, vlečejo in vlečejo ...

NAPAKE JAVNIH DELAVCEV NISO JAVNE.

Tam, kjer drugi ne odgovarjajo za svoja dejanja, kritiki odgovarjajo za svoje besede.

KAKO NAJ DOZORI SITUACIJA, KI JE ŽE NA ZAČETKU GNILA?

Če je krava velika, mora imeti tudi velik hlev.

LEPO STE SE ODREZALI — OD DELAVSKEGA RAZREDA.

Pa vendar naši dolgovi niso tako visoki — dosegli so le bazo.

V PRETEKLIH „ZLATIH ČASIH“ JE NASTALO NAJVEČ DOLGOV.

Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti — po dvesto jurjev za liter.

NEKATERI UPOKOJENCI SO TAKO NA KONCU, DA SE NIČ VEČ NE PRITOŽUJEJO.

Po PAVLIHU

Lanski obisk zahodnonemškega ministrskega predsednika Kohla pri nadškofu Šuštarju v Ljubljani.

glasili za mesec inventivnosti. V tem mesecu naj bi delavci in uslužbenci napravili predloge za izboljšavo proizvodnega procesa in nakazali nove rešitve. Posebna komisija bo te inventivne predloge pregledala, tri najboljše pa bodo nagradili. Razpisali so tudi probleme, ki jih bo v podjetju treba urediti in poiskati rešitev zanje. Gre za vzdrževanje in obnavljanje ročnih pnevmatskih brusilnih strojev, za odsesavanje plinov pri varjenju, za ostrenje orodij krogličnih profilov, za

sanacijo strehe in za številne druge probleme, ki čakajo na rešitev in pobude umnih glav.

MURSKA SOBOTA

Zadnje dni marca je v svoje staro gnezdo v Salovcih na Goričkem priletela prva štoklja. Zanimivo je, da je letos priletela sama, brez spremstva drugih štokelj ali morda mladiča. Nekateri domačini si to tako razlagajo, da je štoklja priletela v jati iz skupnega gnezdišča v Afriki, da pa se je potem od nje ločila, ko je jata priletela v Prekmurje. Štoklje so na Slovenskem zaščitene ptice, že od nekdaj pa jih pojmujejo tudi kot hišni simbol.

PORTOROŽ

Sedemindesetletni magister matematike iz Portoroža Andrej Bekeš je kot prvi tujec na Japonskem doktoriral iz japonskega jezika. Bekeš je na Japonsko prišel pred štirinajstimi leti. Najprej je magistriral iz matematike, čez tri leta pa še iz japonskega jezika. Doktorsko disertacijo na temo „Besedilo in sintaksa — funkcija sintakse gledana skozi besedilo“ je Bekeš pripravil pet let kot štipendist tokijske univerze. Po podatkih japonskega ministrstva za prosveto je Bekeš prvi tujec, ki je na Japonskem doktoriral iz japonske lingvistike. Sedaj sta že dva, ker je takoj za Bekešem doktoriala še neka Kitajka iz Hong Konga.

Da je bilo to (= klic o nujnosti narodne sprave, ki ga je lani vrgla v javnost Spomenka Hribar in s katerim je „postavila na zatožno klop vse previdneže, omahljivce in preračunljivce tako na desnici kot na levici“) nad vse junaško dejanje, je pokazal plaz groženj, zmerjanja, sramotenj in izzivanj, ki se je sprožil nanjo... — zmožna ga je nasprotna sila, ki ima v rokah vsa sredstva državne prisile.

France Bučar —
NOVA REVIJA,
Ljubljana 1985,
št. 41/42.

RAVNE NA KOROŠKEM

Železarna Ravne je v prvih treh mesecih letos dosegla zelo ugodne poslovne rezultate. Ravenčani so do konca marca prodali za dobrih 19 milijard dinarjev izdelkov, kar je za okrog 20 odstotkov več kot so načrtovali. V tem obdobju je železarna prodala na konvertibilni trg za 6,6 milijona dolarjev blaga, kar je prav tako za 20 odstotkov nad planom. V železarni pravijo, da imajo dovolj surovin in da so možnosti za prodajo izdelkov velike, tako da se bodo ugodni poslovni rezultati nadaljevali še v naslednjih mesecih.

STRUNJAN

Školjarji v Strunjanskem in Sečoveljskem zalivu so od srede marca naprej hiteli z nabiranjem užitnih klapavic. Vsak dan so iz morja potegnili devet do deset ton školjk, od katerih je potem večina poromala na italijanski trg. Težave z izvozom so se pojavile v aprilu, ko je Italija začasno prepovedala uvoz školjk iz Slovenije. Prodaja školjkinega mesa se tudi v slovenskih ribarnicah povečuje. Kupci so morali aprila za kilogram odšteti 300 dinarjev. Za letos predvidevajo, da bodo skupaj s kooperanti v nasadih pridelali 430 ton užitnih klapavic.

ŠOŠTANJ

Likovni svet otrok je bilo ime razstavi, ki je predstavila 400 slik in grafik ter 40 skulptur iz različnih materialov. Avtorji razstavljenih del so bili učenci iz vse Slovenije, katerih dela je izbrala posebna komisija. Ob tej priliki so izdelali tudi lep katalog s številnimi reprodukcijami razstavljenih del, ki bo likovnim pedagogom lahko služila tudi kot učni pripomoček. Razstava je pokazala, da ima najmlajša slovenska generacija veliko ustvarjalnih sposobnosti.

ŽALEC

Zveza kulturnih organizacij Žalec in osnovna šola sta pripravili revijo otroških in mladinskih pevskih zborov občine Žalec. Zaradi krize zborovskega petja v tej občini je bil nastop precej okrnjen. Nastopilo je le pet otroških in trije mladinski zbori. Pred ne tako davnim časom se je na podobnih prireditvah predstavilo občinstvu tudi po petnajst in več zborov.

med vrsticami

(nadaljevanje s strani 8)

glasju z njenim demokratskim pravnim redom — zasebne in javne izjave kogarkoli, izrečene ali natiskane, tako dolgo za nedotakljive, dokler to niso protipostavna dejavnost proti jugoslovanski državi, in sicer po pojmovanju nemškega pravnega reda. To velja ne le za delovanje emigrantov, marveč tudi za delovanje jugoslovanskih in drugih občanov v ZR Nemčiji sploh. V demokratični Zahodni Nemčiji ne obstajajo vse od propada nacistične diktature več „besedni delikti“, kot jih pozna npr. jugoslovanski kazenski red — in tega jugoslovanska stran še vedno ne razume.

Še manj pa se more Zahodna Nemčija za vedno sprizniti s tem, da poskuša jugoslovanska policija za vsem delovanjem in celó zasebnim življenjem v Nemčiji živečih jugoslovanskih občanov načrtno vohljati in ga nadzirati. Vse dejavnosti, ki se njenemu nadzoru izmaknejo, so že vnaprej označene za „protijugoslovanske“ in „sovražne“. Jugoslovani, ki skušajo delovati zunaj njenega nadzora, so ob vrnitvi v Jugoslavijo soočeni s težavami. Že nekaj časa v Jugoslaviji, predvsem v Bosni in tudi na Hrvaškem, hujskajo občane proti hrvaškim duhovnikom, ki delujejo v Nemčiji.

Jugoslovanski klubi v Nemčiji so se razvili v središča jugoslovanske informacijske dejavnosti. Naj bi se v prihodnje nemška policija zanje zanimala močneje kot doslej. Jugoslovanski občani, ki se nahajajo v Nemčiji, imajo pravico, da jih država gostiteljica štiti. Poleg tega ne more biti Nemčiji vseeno, kakšne informacije zbirajo tuje države prek svojih občanov na njenih tleh.

Jugoslovanske zdomske delavce, ki se vrnejo domov, jugoslovanska milica, spet predvsem v Bosni, pogosto surovo izprašuje o ostalih Jugoslovanih in njihovih stihih z njimi, pa tudi o tem, kdo odloča po nemških podjetjih ali uradih, kaj misli ta ali oni nemški šef, s kom se družijo itd. Res ni čisto jasno, zakaj se Jugoslavija zanima za takšne informacije. Zbudi se tudi vprašanje, kam te informacije gredo.

Vse to tudi spada k nemško-jugoslovanskim odnosom. Če je šlo za njihove koristi, niso bili Jugoslovani nikoli premalo rahločutni. Nemčija ima razloge, da za svoje koristi v teh stvareh malo bolj poskrbi.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 15. mar. 86/6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: HRVAŠKI ŠKOF OPOREKA ČASNIKU

Katoliški škof v Kotoru Gugić je javno protestiral proti tiskovni gonji *Pobjede* in *Večernega lista*, ki ju usmerja partija in ki sta obrekovala duhovnike njegove škofije.

Škof je obsodil predvsem napade na jezuita Ereiza in

Vlahovića, ki sta bila pod naslovom „Strelci od oltarja“ obdolžena „ljudske mržnje“. Oba redovnika sta zadnje poletje pijanim srbskim turistom, ki so imeli na sebi samo kopalke, preprečila vstop v neko milostno kapele. Zaradi tega sta bila najprej obsojena zaradi „ščunjanja k narodni neustrpnosti“, kasneje ju je pa višje sodišče oprostilo. Tako bi morala danes v javnosti veljati za nezakazovana. Škof Gugić je zapisal, da ju pač ni dovoljeno v javnosti še naprej mazati.

Dalje je škof opozoril na neko nezakonnost, h kateri je partija ljudi pozvala z utemeljitvijo, da so cerkve vedno bolj polne in da jih obiskujejo predvsem mladi ljudje: pozvala jih je namreč k akciji, ki naj bi „gorečnost duhovnikov“ zavrla.

Škof Gugić je tudi povedal, da je v dogovoru s svojimi duhovniki odklonil udeležbo pri nekem pogovoru z državno komisijo za verska vprašanja v mestu Tivat. Tak pogovor pač ni mogoč v ozračju, polnem napadalne sovražnosti proti veri, ki je bilo ustvarjeno tik pred tem.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 19. mar. 86/4.

KATOLIŠKI GLAS: V SLOVENIJI PO ZADNJIH „VOLITVAH“

To ljudstvo je ali popolnoma neosveščeno ali pa na smrt preplašeno. Tako bi lahko ugotovil nepristranski opazovalec volitev v jugoslovanskem delu Slovenije. Volitev, ki so jih uprizorili v četrtek, 13. marca, po tovarnah in šolah, v nedeljo, 16. marca, pa po krajevnih skupnostih.

In vendar ljudstvo ni docela neosveščeno. Morebiti je preplašeno; pa tudi ne vsi sloji ljudstva.

V četrtek so mnogotere volilne komisije ugotavljale, da bodo morali na prenekaterih fakultetah (obeh slovenskih univerz) volitve ponavljati, ker marsikje udeležba volivcev — študentov in profesorjev — ni bila niti 40 odstotna. Volilni burki torej niso nasedle tiste plasti prebivalstva, ki vedo, za kaj gre pri teh volitvah.

Pokojni Tito je nadvse cenil, da so ga ob cestah pozdravljali tisoči in tisoči prebivalcev. V tem je videl — po njegovih besedah — podporo svoji politiki. Ni znano, če je pri tem vedel, da so morali učitelji na tisoče otrok odpeljati iz šol ob ceste, po katerih se je vozil. Najbrž tudi ni vedel, da so morali po mnogih tovarnah ustaviti stroje, da so delavci lahko šli „izražati podporo“ njegovi politiki. Sicer pa so podobne „špalirje“ v ne tako oddaljeni preteklosti zelo cenili še Mussolini, Hitler in še kdo ...

Sedanji jugoslovanski mali vladarčki si ne dajo naganjati ljudstva ob ceste, po katerih se vozijo, zato pa vidijo podporo svoji politiki v množični udeležbi na volitvah ...

Prav veliko kandidatov je bilo z raznimi zvijačami in celo grožnjami čisto zares prisiljenih, da so sprejeli

(Dalje na strani 33)

france bevk

kaplan martin čedermac

Italijanske oblasti v Beneški Sloveniji prepovejo rabo slovenščine tudi v cerkvi in pri verouku. Šestdesetletni kaplan v Vrsniku Martin Čedermac se temu upre, zato mora na zagovor k prefektu v Čedad.

Čedermac gre skrivoma do nadškofa v Videm in mu potoži svoje težave, a dobi mlačen odgovor, da ni mogoče storiti več. Ponoči se vrne peš domov.

V nedeljo faranom zadnjikrat čudovito pridiga o ljubezni do materinega jezika. Po maši je zaradi vročice do kraja izčrpan in leže.

Spomni se na skrite katekizme — skril jih je bil v podružnično cerkev sosednjega župnika Morandinija. Hoče jih skriti drugam. Ko odhaja ponje, bi rad to povedal tudi svoji sestri Katini, a je ni domá.

Ni je bilo nikjer, ne v kuhinji ne v kamri. Gotovo je odšla v vas. Vsako nedeljo popoldne je za uro ali dve smela k svojim tovarišicam. To nedeljo je še posebno ni držalo doma. Kaj ljudje govorijo o nenavadni pridigi?

Čedermacu je bila Katinina odsotnost le po volji. Nahrbtnik je našel brez njene pomoči. Zvil ga je, ga stisnil pod pazduho in stopil na prosto.

Postal je pod latnikom. Padal je suh, droban sneg, a tako nagosto, da bi bilo le na nekaj korakov mogoče spoznati človeka. Vrtinčil se je v zraku, težek je legal na veje, na osušena tla. Morda je metlo le četrť ure, a je že rahlo pobelilo veje, rjave grude, kamenje, strehe.

Bilo je, kakor da se je nebo nenadoma, s komaj slišnim šumom poveznilo na zemljo, ne le na krošnje dreves, ampak prav do rjavih tal. Izginili so obrisi gora in pobočij, vseokrog nič kot belo vrtinčenje, kakor da je izginil ves svet in Čedermac sam stoji na ozkem otoku sredi belega brezna.

Ni zaklenil vrat. Čemu?

Odšel je po stezi, ki je vodila od kaplanije napoše v nad vasjo. Za njim je ostajal rahel sled stopinj, sneg ga je ščegetal po licih in po nosu. Hlad mu je dobro del, nič več vrtoglave omotice, tudi koraki so mu bili bolj gotovi kot prej.

Le mrzlico je še vedno čutil. Trepetal je, a tako drobno, prav v drobovje, da bi nihče ne mogel opaziti teh tresljajev. In mu je bilo dobro pri tem. Kakor da se po greza v mehke blazine. In mu spanec lega na oči, ki se

ga stežka otresa, ga premamljivo vabi v globine temnih, mrzličnih prividov in sanj.

Ozrl se je na vas pod seboj. Skozi metež je komaj opazil rahle obrise dreves in hiš. Bilo je vse mirno, vse tiho, nikjer glasu.

Nasmehnil se je predse. Zagrinjal ga je zastor snega; nihče ga ne bo videl, razen če se kdo mudi na samoti. Pa kdo bi v takem vremenu silil v hrib?

Zavil je na stezo, ki je vodila čez grič, med nizkim grmovjem, proti gozdiču kostanjev, ki so se v medlih obrisih prikazovali izza belega zastora.

Bil je že precej visoko, ko je obstal, se oprl na palico in počival. Pot ga je utrudila in usopla, kri mu je bila vroča ko žerjavica, vedno huje ga je žgalo v očen. Strelsel je sneg s klobuka in ramen. Oziral se je okrog, po skalah in po grmovju, uprl pogled visoko v hrib; zaskrbelo ga je. Ali bo zmogel? Sveti Bog!

Zaslišal je nagle, težke korake. Nekdo je tekkel z vrha, ne po stezi, ampak na celem po kamenju in nizki travi med grmovjem. Bil je moški, ki je z vso silo drvel navzdol, Čedermac ga je videl v daljavi dvajsetih korakov. Koraki so odmevali še nekaj trenutkov, nato je vse utihnilo, le sneg je šuštel.

Kdo? Zgodilo se je prenašlo, prenenadno, da bi ga bil mogel spoznati. Le obris postave mu je ostal pred očmi. Vanc Rakar? Kaj dela tu?

Zastrmel se je v neko misel, a jo je odgnal z zgitom glave . . .
Šel je dalje.

Kmalu po Čedermačevem odhodu je prišel v Vrsnik don Jeremija. To je bilo nenavadno, zakaj ob nedeljah ni rad odhajal z doma, posebno ne v takem vremenu.

Neka ženska iz Sušja je bila v Vrsniku pri maši in je prinesla v kaplanijo svežo novico o Čedermačevi pridigi. Don Jeremija se je zavzel in se zamislil. Čedermac je pogosto storil prav tisto, kar bi človek najmanj pričakoval. Saj je prav, nič ne reče, poskusil je razumeti, a je bil nagnjen k opreznosti, ni ljubil nepreudarne pre nagljenosti. Ko je izvedel še o Čedermačevi slabosti, ga je obšla živa skrb za prijatelja, takoj se je odpravil na pot.

Hodil je naglo, kljub hladu mu je bilo vroče v telo. Dospel je v kaplanijo, glasno zaropotal v veži, a mu na „dober dan“ ni nihče odgovoril, ne se oglasil na trkanje na vrata izbe.

Odprl je.
V izbi nikogar, v kuhinji nikogar — kaj pa je to?
„Don Martin!“ je zaklical. Nič! Hiša je bila tiha, mrtva.

Odprl je na dvorišče, se ozrl po vrtu. Pa kaj bi prijatelj delal v vrtu ob takem vremenu?

Znova je stopil na prag in se ozrl okrog. Tedaj je prišla Katina. Videla ga je iti skozi vas, hitela je domov, če bo treba kaj postreči.

„Kje si bila?“
„V vasi. V vas sem pogledala.“
„Prav. Kje pa so gospod? Kje je Martin?“
„Saj je doma. Ali ga ni doma?“
„Nikjer. Ne v izbi, ne v kuhinji. Kličem, trkam — pa nič!“

Katina ga je zrla prepadena, z napol odprtimi usti.
„Gotovo je legel,“ se je spomnila. „V spalnici je. Mor-da je zaspal.“

In je stekla skozi vežo in po stopnicah, a se je že čez nekaj trenutkov vrnila, z začudenjem, skoraj z grozo v obeh.

„Saj ga ni,“ je dahnila. „To je pa čudno.“
In je naglo odprla izbo.
„Klobuka ni ne palice. Odšel je. V cerkev ni šel. V cerkev bi ne vzel s seboj palice.“

Katina in don Jeremija sta stala in strmela drug v drugega.

Kje je gospod? Kam je šel? Če bi bil šel skozi vas, bi ga bila Katina videla ali pa bi ga srečal don Jeremija.

„Ali se je čutil slabega?“
„Med mašo se mu je zavrtelo,“ je povedala Katina.
„Sinoči pa je bil tako zdrav, tako dobre volje . . . , tako dobre volje . . .“

Morandini je stopil pred hišo. Oziral se je skozi padajoči sneg, ki mu je suho šumel okoli ušes.

Odšel je proti cerkvi in se takoj vrnil.
Zopet je obstal pred latnikom in se zamišljeno ozrl po dekletu, ki je prepadena stala na pragu.

„Poglej v vas!“ ji je rekel. „Vprašaj, ali ga je kdo videl!“

Katina se je podvzivala v vas, a don Jeremija je odšel po stezi nad vasjo in napeto gledal v tla. Sled Čedermačevih stopinj je bila že po večjem zabrisana, le tu pa tam so se poznale za rahel dih. Leva noga, desna noga, palica. Ali se moti? Kaj bi počenjal v metežu na pustoti? Zdelo se mu bi bedasto. V vas je odšel po kakem opravku. Bog ve, kaj mu je padlo v glavo.

Že se je hotel vrniti, a je vendar šel dalje. Obstal je na ovinku, kjer steza v ostrem loku zavije v hrib.

Procesija v ŠKOCJANU PRI TURJAKU. Kraj ima ime po cerkvi sv. Kancijana. V njej je bil krščen Primož Trubar, faro je pa nekaj časa vodil Jurij Dalmatin.

**Kje je Gospod?
Kam je šel?
Ali se je čutil
slabega?**

Sneg je bil že rahlo pokril skale, travo in tenke vejice grmovja. Mogočni kostanji so kot zaprašeni stali v daljavi. Snežilo je dalje, brez prestanka, vseokrog sama belina. Tu so bile Čedermačeve stopinje že docela zabrisane, nikjer več kakega sledu.

Minuta, dve minuti, ko se don Jeremija ni mogel odločiti, ali naj se vrne ali naj gre dalje, tedaj je zaslišal z vrha korake. Zdeli so se negotovi koraki pijanca, ki ga nekaj žene v beg. Že je po obrisih spoznal Čedermaca, ki je opiraje se na palico tekkel navzdol. Spodrsnilo mu je, da je padel, a je bil v naslednjem trenutku že zopet na nogah. Znova se mu je spotaknilo, tedaj je priletel donu Jeremiju v roke.

Začudil se je, a ne tako zelo, kot bi se bil začudil drugekrat. Kazno je bilo, da ga vsega prevzema nekaj drugega in ga polni s strahom in grozo.

Bil je ves od snega, pomazan na kolenu, desnica mu je bila okrvavljena, tudi na suknji mu je lepel madež krvi. Tresel se je od razburjenja in mrzlice, da mu je trepetala še palica v roki in so mu kleciale noge v kolenih. Oči so mu bile vročične, a iz oči mu je gledalo mnogo več kot bolezen. Stal je in gledal molče, kakor da mu je vzelo glas.

„Kaj je?“ ga je zavzet vprašal don Jeremija. „Martin! Kaj delaš tod?“

„Pobili so ga!“ je Čedermacu zamolklo prišlo iz grla. „Pobili so ga! S kolom so ga pobili.“

„Koga so pobili?“

Čedermac je bil tako grozen, da je tudi Morandinija stisnilo za grlo.

„Za gričem leži . . . ob stezi . . . z razbito glavo . . .“

„Kdo?“

„Žef Klinjon! Klinjon!“

„Ali še živi?“

Gospod Martin je samo prikimal, kakor da mu je znova vzelo glas.

„Potem moramo poklicati ljudi,“ je rekel Morandini. „Morda je še kaka pomoč.“

„Saj zato, saj zato!“ je Čedermac hlastno ponavljal in se pognal dalje, a so mu noge odpovedale, da se je zrušil na roke.

Don Jeremija je priskočil in mu pomagal pokonci. Spoznal je, da je Čedermac čisto pri kraju s svojimi močmi. Težek mu je slonel na rokah, a se je še vedno skušal prestopiti. Očitno ga je do tega trenutka le razburjenje držalo kvišku.

„Počakaj!“ mu je rekel. „Kam se ti mudi? Ti si bolan. Saj ne moreš stati na nogah . . .“

„Moram, moram!“ je Čedermac ponavljal na pol iz mrzlice. „Poklicati ljudi . . .“

„Saj jih bomo poklicali. Ne boj se! To bomo že drugi naredili. Ti ne moreš nikamor. Ti moraš takoj domov in v posteljo . . . Čakaj, da te primem!“

Menda je Čedermac razumel, da res ne more več. Dal se je prijeti pod pazduho, sam se je opiral na palico, tako sta tesno drug ob drugem stopala proti domu. Kdaj pa kdaj so ju oplazile mrzle veje grmovja.

„Pa kdo je Žef Kinjon?“ je vprašal Morandini.

„Invalid.“

„Pa kdo bi ga bil? Zakaj?“

„Bil je ovaduš. Ovajal je. Tudi mene. Vse. Pa zaradi tega bi ga ne bili smeli,“ je težko, v presledkih, vročično prihajalo Čedermacu čez ustnice. „To ni prav. Zdaj bodo vse nesreče padle na vás. Vse nesreče.“

„Ti nič ne skrbi za to! Kar mora priti, pride. Ti glej nase! Saj vidiš, kakšen si.“

Dospela sta do kaplanije.

Katina je že stala pred hišo. Skočila je k bratu in ga hotela zgrabiti pod drugo roko.

„Čakaj!“ jo je Čedermac zavrnil in se ustavil. „Pojdi po ljudi! K Breškonu stopi, takoj naj pride in nekaj mož naj pripelje s seboj . . . Takoj naj pride . . .“

Katina je stala na mestu in od začudenja ni mogla do sape.

„Naglo!“ je zarenčal brat. „Kaj le stojiš!“

Nekaj minut pozneje je Čedermac na pol slečen že ležal v postelji. Don Jeremija ga je zagrnil do brade, stal poleg njega in ga zrl z zaskrbljenim pogledom.

Prej se mu je le drobno stresalo telo, da je komaj čutil, a zdaj se ga je lotila taka tresavica, da je z vso silo zadrževal čeljusti, da mu niso šklepetale. In vendar mu je bilo lepo, tako čudno lepo. Popustil ga je ves telesni napor, neizmerna teža mu je padla z ramen. Pogrezal se je v blazino, v tresavico, v toploto, ki mu je omamno objemala telo. Znova ga je obhajalo pozabljenje.

Da bi vsaj poslednjega dogodka ne bilo! Ta ga je plašil s posledicami in mu živo stopal pred oči.

Ob stezi leži človek, ves krvav po obrazu, s prsti riže v zemljo, stoka, se hoče dvigniti, a se ne more. Žef Klinjon. Boji se umreti, z jokajočim glasom prosi pomoči.

Trenutek, ko mu je senca maščevalne privošljivosti stopila v dušo. Le za trenutek. Čedermac ni mogel zatajiti samega sebe. Ne bi bil on, če bi ne sledil evangelijskemu nauku. Pridružil bi se onim, ki so z maziljenim glasom vrgli božjo besedo iz cerkve. In nazadnje — očital si je tudi neposredno krivdo . . .

O, da, da! Zobje so mu šklepetali, zopet jih je zadržal in stiskal čeljusti, da so ga bolele. Še nikoli ga ni tresla taka mrzlica. Kako je to čudno, ko misli grozijo, da bodo ugasnile druga za drugo, in se spreminjajo v zmedene podobne vročičnih blodenj . . .

„Kaj pa si delal na pustoti?“ ga je vprašal don Jeremija.

Čedermac ga je gledal in z vso silo napenjal duha.

„Po katekizme sem šel,“ je odgovoril. „Po katekizme. Veš, nisem ti povedal. Ni bilo prav. Pa sem jih hotel prenesti domov, preden, preden . . .“

Don Jeremija mu je strmel v obraz. Ali se mu blede? „O kakšnih katekizmi govoriš?“

„V cerkvici svetega Mihaela sem jih skril. Za oltar v skrinjo, na dno . . . In molitvenike. Pa sem šel ponje, hotel sem jih odnesti. Če jih dobé, bodo tebe . . . bodo tebe obdoližili . . . Med ljudi sem jih hotel razdeliti . . . Kar tvoje cerkve sem se polastil . . .“

„Zaradi tega si se mučil?“ je rekel don Jeremija. „Zmeraj se grizeš za ničevosti. Bom že jaz poskrbel. Ti le mirno leži in ne misli na to . . .“

Čedermac se je zagledal v sivi strop. Zdelo se je, da vrta v neko misel, ki je ne more izpustiti. Nenadoma se je ozrl na Morandinija.

GRAJSKO DVORIŠČE V KOSTANJEVICI NA KRKI. Včasih je bil to cistercijski samostan. Kostanjevica je najstarejše dolensko mesto in najmanjše mesto v Sloveniji. Zanimiva je zaradi svoje lege med rokavoma Krke.

**„Vanc ga je,
je dahnil
Čedermac.
„Blede se ti,
je rekel
don Jeremija.“**

„Vanc ga je,“ je dahnil.

„Kateri Vanc? O katerem Vancu govoriš? O kovaču?“ Bolnik je stresnil z glavo, kakor da odganja neke pridevide. Gledal je, kakor da se ne more prečuditi Morandinijevim vprašanjem.

„Ali sem rekel, da ga je Vanc?“

„Blede se ti,“ je rekel don Jeremija.

Vstopila je Katina.

„So že tu,“ je povedala. „Ali naj pridejo gor?“

„Ne, ni treba,“ je dejal Morandini. „Počakaj! Skuhaj čaj!“

Nato se je obrnil do Čedermaca.

„Kje leži Klinjon? Da jim povem. Ti le mirno leži.“

Gospod Martin se je zgrabil, kakor da se s poslednjim naporom koplje iz mrzlice.

„Kaj? Ah, da, že vem! Pri Veliki skali, reci! Če tako poveš, bodo vsi vedeli, kje. Tam . . .“

„Že prav.“

Don Jeremija je odšel po stopnicah.

Čedermac je ostal sam. Najprej se je zazrl v vrata, ki so se rahlo zaprla, nato v šipe, ki so bile še čiste, nezadale.

Sivina dneva, neskončnega, nevidnega prostora, ki so ga polnile migotajoče snežinke.

Nato je rahlo zamižal, se pobavil z drobcem misli, ki mu je ostal v zavesti. Kdo je bil pravkar tu? Kam je šel?

In se je ves pogreznil v vrtinec vročičnih blodenj, v mrak dolgotrajne bolezni.

BOLEZEN JE TRAJALA

MNOGO DLJE, kot so pričakovali.

Zapadlo je bilo za dva prsta snega, nato se je nebo

vedlo. Bela so bila vsa pobočja in vsa dolina prav do Čedada, po sredi se je vlekel temni pas Nadiže.

Zapihal je veter, odnašal sneg z obronkov v rupe in grape, da je pokrajina postala lisasta.

Potem je zavelo od juga, nastal je dež, sivi enolični dnevi, zopet je bilo vse kopno, le vrha Mije in Matajurja sta imela bele kape. Sijalo je sonce in v brezvetrju tako toplo grelo, kakor da nastaja pomlad. Le noči so bile še vedno mrzle, od Krna je ledeno pihalo.

Pred prazniki je zopet začelo snežiti, a je zametlo le do sredine pobočja. Potem je nastala zmrzal, ob studenih so se delale debele plasti ledu, od streh in od ruš nad kolovozi so visele sklenke.

Odzvonili so božični in novoletni zvonovi, tedaj se je znova utopilo, deževalo brez prestanka, curki so peli otožno pesem v nočeh, vode so naraščale. Ko je znova zapihalo od severa, so se oblaki pretrgali, posijalo je sonce.

Minute so tekle, minevale ure, bežali dnevi, Čedermac pa je ležal na svoji postelji. Bil je pogreznjen v mehke, tople blazine, zagrnjen do brade, izsušene roke v belih rokavih so mu ležale na odeji, obraz mu je bil zguban, lasje do konca osiveli, oči so se mu upirale v strop.

Le stežka se je rešil blodenj, ki so ga mučile, preganjale, bičale in križale. Potem pa je ves izcejen, brez moči obležal pod odejo, prisluškoval zdaj v tenko curenje vode v žlebu, zdaj v pihanje vetra, ki je lopotal s polomljeno oknico, gledal skoz okno v pusti breg za hišo, v sonce, ki je bilo predrla oblake. Duh mu je bil izmučen, zatapljal se je v vrtinec zmedenih misli.

Ni hotel, da bi ga odpeljali v bolnišnico; temu se je odločno uprl. Bil je prepričan, da bo kmalu umrl, a je hotel umreti doma, biti pokopan za cerkvijo. V duhu je

že gledal kamen z napisom: „Tukaj počiva Martin Čedermac . . .“

Uboga Katina! Vse bridkosti so mu bile otopele, se umaknile, le ta skrb je ostala. Zaman mu je skrivala ob-jokane, preplašene oči, da bi ga ne vznemirjala.

Zdravnik ga je pogosto obiskoval, posedal ob postelji, gostobesedil in mu v nasmehu kazal bele zobe.

„Zdravljenje dobro napreduje,“ mu je rekel nekega dne. „Ko bo trava zazelena, boste že na nogah.“

„Če bo to res, caro amico (= dragi prijatelj), se moram le vam zahvaliti.“

„Pol meni, a pol Bogu,“ se je pobranil zdravnik.

„Glej, glej! Pa sem mislil, da ste framason.“

„Zakaj?“ Sicilijanec je pokazal bele zobe. „Res, v vse ne verujem. Tega ne, da bi pomagale svete podobice, koščki Veronikinega prta in take reči, ki jih pri nas požirajo bolniki. Se pa že rajši oklepam znanosti.“

Čedermac se je veselo zasmel.

Zdravnik ni govoril tjavdan.

Čutil je, da se mu počasi, v kapljah vračajo moči. Blodnje so ga popolnoma zapustile, glava se mu je zjasnila. Duh se mu je počasi začel zanimati za okolico. Vedno bolj ga je obvladovala skrb za duhovljane.

Skubina ni bilo več v Lipah, izginil je iz dežele.

Na njegovo mesto je prišel mlad kaplan okroglega obraza, mirnega pogleda in odkritega nasmeha na ustnicah. Vsako nedeljo je imel v Vrsniku zgodnjo mašo, dvakrat je maševal tudi čez teden. Vsakikrat je obiskal Čedermaca, mu s tihim, prijetnim glasom pripovedoval, kaj se je novega zgodilo v duhovnji. Staro Breškonko je spovedal za smrt, bržkone ne bo učakala nove nedelje. In še in še . . .

Čedermac je željno, s hvaležnostjo sprejemal novice in

jih podoživljal v duhu. Ko je oni nehal pripovedovati, mu je bilo, kakor da je utihnila tolažeča godba.

„Pripoveduj še kaj!“

Mladi kaplan je bil v zadregi; mrščil je obrvi, a se ni mogel ničesar več spomniti.

„Kaj pravijo ljudje?“

„Nič. Ne morejo verjeti, da bo za zmeraj tako.“

„Ali kaj razumejo? Ali le kaj razumejo?“

„Po večini malo ali nič. Saj sami pravijo. V spovednici jih moram poučevati. Spovedi se bodo zato zavlekle,“ se je nasmehnil kaplan.

Čedermac se je trpko zamislil. Bilo je, kakor da se pogreza v svojo staro bolečino.

„Morandini moli in bere evangelij slovenski,“ je pripomnil kaplan.

„Da? On lahko. On to laže stori. Italijan je. Njemu za radi tega nihče ne bo mogel očitati upornosti; nihče ga ne bo mogel dolžiti veleizdaje.“

Čedermaca tiste dni ni mučila samo skrb za dušni blagor duhovljanov. Bil je še na pol v mrzličnih blodnjah, ko so mu v trenutkih jasne zavesti v strahu begale oči po sobi. Ali so že prišli orožniki? Ne, saj zase se ni bal, nase še mislil ni. Vedno znova mu je stopal pred oči prizor za hribom, kako se sklanja nad krvavečega Žefa Klinjona in roti Boga, naj ga ohrani živega. Bal se je za vaščane. Potokar, Morandini, Katina, vsi so se mu spočetka izmikali z odgovori. Čemu mu ne povedo resnice?

Izkazalo se je, da je bila njegova bojazen prevelika. Klinjonova rana ni bila nevarna, že po dveh tednih je zapustil bolnišnico. Hvala Bogu!

Osumili so kovača Rakarja. Izvedeli so, da ga ob usodni uri ni bilo doma. Birtič pa je pričal, da sta bila tisti čas skupaj; tudi Breškonu „se je zdelo“, da ga je videl na vasi.

SHOD MLADIH SLOVENSКИH KATOLIČANOV V STIČNI LANSKO LETO. Ta prireditev postaja v slovenskem prostoru iz leta v leto bolj množična.

„Ali so že prišli orožniki?“ je vprašal Čedermac. Bal se je za vaščane.

Čudili so se, da je Klinjon spremenil prvotno izpoved. Nekdo ga je bil udaril izza skale, pri tisti priči je padel, ni ga mogel prepoznati. Potem pa se je nenadoma spomnil, da je imel napadavec široke dokolenke in sivo kapo potegnjeno na oči. Opis je kazal na potepuha, ki se je tiste čase klatil po okolici in oropal neko krčmo na samoti. To je bilo le malo verjetno, ker mu nista izginila niti denar niti ura. Ali je Žefa tako pretresla bližina smrti in se je bal novega maščevanja?

To je rešilo kovača Vanca. Že so ga bili odpeljali, a se je zopet vrnil domov. Zaprl se je v kovačnico, srditi udarci kladiva so odmevali po vsej vasi.

Čedermacu je bilo marsikaj nerazumljivo. Če bi hotel razmišljati, bi lahko vse dni in noči mučil duha.

Tudi njega so izpraševali. Kaj je vedel povedati? Našel ga je, šel klicat ljudi, to je vse. Bal se je, da ga bodo vprašali, kaj je delal na tisti samoti. Pa ga niso, vedli so se z vso obzirnostjo. Ali ve, ali vsaj sumi, kdo je bil napadavec? Ne! Ni bilo prav, po njegovem ni bilo prav, a naj kovač Vanc sam opravi z Bogom in svojo vestjo, on mu ne bo ne sodnik ne birič. Pridiga je bila očitno že pozabljena. Nemogoče, da bi ne bili izvedeli, saj Klinjon ni bil edini vohun v dolini. A že zaradi njegove boleznini ni kázalo vzbujati ogorčenja.

Nekega dne, ko se je sonce toplo upiralo v sobo, se mu je nenadoma zahotelo iz postelje. Dotlej jo je zapuščal le za nekaj minut. Katina mu je oblekla topel jopič, mu pomagala nataktniti copate in mu dala palico. Pusti naj ga, da bo sam.

Ali bo mogel hoditi? Drsal je do okna in se otroško veselil okrevanja. Sedel je, se opiral na palico kot starček in gledal skozi šipe na pobočje in v dolino.

Naznanjala se je pomlad. Pobočja so bila kopna, tudi na vrhuncih ni bilo snega. Po nebu so bili raztreseni oblaki; zdelo se je, da se topijo v soncu, ki je plavalo na jasnini. Bilo je skoraj toplo, zemlja se je sušila, izparevala vlago, ki je trepetala v svetlobi. Kdaj pa kdaj je potegnil vetrič, v sunkih, da so se zganile gole veje. Vrbe so dobile mačice, tudi na drevju se je že prikazovalo listje. Travniki niso bili več tako rjavi, mlada trava je burila na dan.

Okoli je uživalo; Čedermacu je bilo sladko ob srcu, smehljaj se je. Vedel je, je prikimal iz misli na zdravniška. Zdelo se je, da je šele zdaj do konca verjel, da ne bo umrl.

Pogledal je na tresoče se roke. Živel bom, a bom ostal tresoč se stavec, je pomislil. Ali bom še mogel maševati? Trpek izraz mu je legel na ustnice.

Popje se je že odpiralo v pahljače, prikazali so se prvi cveti, pobočja je pokrila nizka, sočna trava, ko se je prvič upal iz sobe na stopnice. Čisto sam. Počasi, oprijemajoč se ograje, tiho je stopal v vežo.

Zaropotala je palica, tedaj je Katina stopila iz kuhinje in se veselo začudila. Stal je na mestu in se vedro smehljaj. V življenje se vrača, ki se je tako bala zanj; solze so se ji udrlje po licih. Planila je k njemu, ga objela in mu zahlipala na prsih.

No, no, no! jo je trepljal po plečih. Bil je ganjen, več ni mogel reči. Smehljaj se je, a oči so se mu ovlažile.

Odšel je v izbo. Že toliko časa ni prestopil njenega

praga. Obstal je za vrati in se razgledoval po stenah. Nič se ni spremenilo. Na stojalih drage mu knjige, podobne na stenah, a v kotu Križani, pod katerim je trepetala lučka. Katina je ni pozabila.

Po vseh stenah pa se je bogato razlivalo pomladno sonce, sijalo skozi trto, ki je pravkar odpirala liste. Kmalu bo vsa zazelanela, njeni široki listi bodo delali gosto senco in živo trepetali na stenah in na pohištvu.

Poslej je vstajal vsak dan. Obiske je sprejemal v izbi. Ob sončnih dneh, kadar ni prehudo pihalo, je odhajal v vrt za hišo. Posedal je na klopci, stiskal roke med kolena, kakor da ga še zmeraj mrazi, in se razgledoval okrog. Opazoval je napredovanje pomladi. Trava je bila že visoka, vsa pisana od cvetic. Oglašali so se čmrliji in čebele. Pod njim so cvetele jablane in hruške.

Drevje je ozelenelo že visoko na pobočje. Oglašale so se ptice, druga za drugo, njih petje je napolnilo vrtove. Iz sonca, iz zelenja, iz ptičjega petja, iz zemlje in iz zraka, od vsepovsod je vela moč.

Čedermacu se je zdelo, da jo vsrkava kot močno vino. Pijanilo ga je. Pogledal je roke; niso se mu več tako tresle, mirne so mu ležale na kolenih. Ni bil trden kot prej, morda nikoli več ne bo, toda duh mu je bil veder, porajala se mu je nova vera v življenje.

„Martin!“ ga je nekoč poklicala Katina. „Pridi! Obisk!“

„Kdo?“

„Gospod Potokar in novi župnik.“

„Takoј,“ je rekel. „Takoј.“

Pri fari so dobili novega župnika. Prejšnji je bil postal kanonik, bil je odlikovan, ker — ni bil „upornik“.

Novi je bil po rodu Furlan, mož Morandinjevega kova, močne postave, zagorelega obraza in jasnih oči. S Čedermacem se še nista poznala.

Pozdravili so se in posedli. Katina je prinesla vina v zapečateni steklenici in kruha.

Gosta sta prižgala cigare, Čedermac je po dolgem času zopet segel po tobačnici. Beseda se jim je sprva zapletala, bili so si malce tuji, potem se je razvozlala.

Govorili so italijansko. Župnik se je zaradi tega opravičeval. Čez leto in dan bo lahko rekel katero tudi slovensko.

„Ali se učite?“ se je začudil Čedermac.

„Ni drugače. Poglejte!“ je potegnil drobno slovnico iz žepa. „Kaj pa hočem! Ali naj bom mar samo uradnik, ki zapisuje krste, poroke in smrti? Saj še spovedovati ne morem. Še otroci, ki se učijo v šoli, povedo tič za miš,“ se je zasmeljal.

Govorili so o tem in onem, beseda je nanescala tudi na Čedermačevo bolezen. Kako se počuti?

No, vsak dan bolje, hvala Bogu! Če pojde tako dalje, bo kmalu lahko znova stopil pred oltar. In se je smehljaj, a gospoda sta se spogledala in se zresnila.

„Ali res misliš, da boš lahko?“ ga je vprašal Potokar.

„Zakaj ne?“ se je Čedermac zavzel.

„Še ves slab si. Taka bolezen pusti posledice. Vsak večji telesni ali duševni napor te utegne zopet zlomiti. . . Mislimo, tako mislimo, da je najbolje, če zaprosiš za upokojitev.“

bo še

iz našega zdomstva

razširi, raztegni se, krog domovine,
razpni se kot morje
v brezbrežno obzorje,
dom moj!

Župančič

anglija

Odkod vsa ta neizčrpna prizadevnost, se človek sprašuje, ko ponovno doživlja gostoljubje in velikodušnost naših ljudi. Smo pač vsi božjega izvora; ljubezen nima dna — drugega odgovora ne more biti. Vsi udeleženci smo priče, kako naša običajna srečanja blestijo od te zavzetosti. V *Chapel Endu* in v *Derbyju*. V *Rothwellu* smo pogrešali našega strumnega študenta Petra. Gotovo se mu je krepko kolcalo, tako smo nanj mislili. Pri Zajčevih v *Keighleyu* smo peli, kot bi nas kdo sproti navijal. Najbrž nas je v mislih

mama Olga res navijala: ravno tisti dan je namreč praznovala. V *Bedfordu* se pa v župniji dičijo z našimi ministranti. Da so najboljši, pravijo. V *Rochdale* je ravno na veliko noč snežilo. Tudi vera v gostoljubje je med drugim zmagala. Prišli smo nič manj številno, kot običajno. Posebna oznaka vseh omenjenih srečanj je bilo splošno ugotavljanje, da postajajo časi čudni in narobe. Časi nas tudi uče: naša varnost, zavarovanje je pri Gospodu. Izročimo mu vse, dušo in telo, absolutno vse — družino, hišo, denar. Vse je namreč že njegovo. Dajmo mu vse s preprosto kretinjo, mislijo. Tako ne bo nič izgubljeno.

Rochdalčani nas letos pristrčno vabijo 25. maja na SLOVENSKI DAN v Beechwood. Začnemo z mašo ob 12. uri. Da bo lepo, toplo in nepozabno, kot vedno — prižgi svetilko hvaležnosti s svojim prihodom.

Škrjančki na zadnjem Slovenskem dnevu v *Rochdale*.

Skupaj zapojemo: tebe, Gospoda, hvalimo in poveličujemo!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Velikonočni prazniki so za nami. Na cvetno nedeljo je duhovnik blagoslovil zelenje. Po tem evangeliju smo v procesiji slavili Kristusa Kralja ob petju pesmi, ki so ga kot kralja slavile. Na veliko soboto smo se zvečer zbrali v uršulinski cerkvi k praznovanju Gospodovega vstajenja. Po končanem bogoslužju je duhovnik blagoslovil velikonočna jedila. Na veliko noč smo imeli peto mašo. Po maši smo se zbrali v našem centru k agapi. Pridne žene so postregle z velikonočnimi jedili. Ker je bilo kar hladno, so postregle tudi s kuhanim vinom. Vsem prav pristrčna hvala.

Na cvetno nedeljo je obhajal član pevskega zbora g. Martin Dominko, prekmurski rojak iz Odranc, svojo 40-letnico. Kdor ga vidi, mu ne bi prisodil teh let. Po zunanosti je še pravi mladenič. Vse, kar so ljudje tisto nedeljo popili, je plačal slavljenec. Seveda smo mu zapeli k njegovemu jubileju. Za našo skupnost bi bilo dobro, če bi imeli med zdomci več takih Martinov.

Na belo nedeljo smo tudi praznovali. *Rojstni dan* je imel g. Stanko iz Trauna, po rodu iz Hajdine pod Ptujsko goro. Praznovali smo pa tudi god g. Jožefa Roschnaia in pa god izseljenskega duhovnika. Slavljenci so nas pogostili. Vse, kar so

ljudje pojedli in popili, je šlo na njihov račun. G. Zlatko je igral na harmoniko naše melodije, ki smo jih spremljali s petjem. Ob treh popolne smo se razšli. Taka praznovanja nas med seboj povezujejo, saj v njih doživljamo na tujem nekaj domačnosti.

SALZBURŠKA

SALZBURG — Maša v Salzburgu je bila na tiho nedeljo. Brana je bila za pogrešanega Janeza Kraupa, sina g. Vincencija Kraupa iz Freilassinga, ki je starosta v naši skupnosti. Družina izhaja iz Koroškega in tako je moral iti pod Hitlerjem v vojakke, na vzhodno fronto, kjer se je sled za njim izgubila. Tudi to nedeljo so prevladovali rojaki iz Freilassinga. Vendar pa je bilo tudi pravih Salzburžanov pri maši več kakor navadno, med njimi tudi nekaj bogoslovcev, ki so poleg g. Janeza Čuka pomagali oblikovati bogoslužje.

Po maši smo se zbrali k pomenku kar pred zakristijo. Pogovor nas poveže in pomaga, da se med seboj bolje spoznamo.

PREDARLSKA

Navadno preživijo *veliki teden* naši rojaki doma. Letos pa je bilo vse tako zgodaj, da se je večina odločila praznovati velikonočne praznike kar v tujini. Mrzlo vreme, sneg po hribih in gost promet so mnoge odvrnili, da bi se podali na tako dolgo in nevarno pot. Potem pa še čakanje na mejnih prehodih in strogi carinski pregledi.

Na *cvetno nedeljo* smo se zbrali h glavni maši v Lustenau, kjer smo po pravi slovenski navadi obhajali spomin na Gospodov slovenski vhod v Jeruzalem. Pristne slovenske butare in oljčne veje smo prinesli k blagoslovu. Za to so poskrbeli naši rojaki, ki imajo že dolga leta na skrbi, da nas obdarujejo z domačim „cvetjem“.

Branje pasijona so s skrbno pripravljeno in doživeto podali naši zvesti bralci pri slovenskih mašah.

Lepo število se nas je zbralo od vsepovsod. Na koncu slovesnosti

Na cvetno nedeljo v Lustenau

pa še posnetek, da bomo pokazali doma, kako v tujini praznujemo in se pripravljamo na veliko noč.

Na *veliko soboto* smo po stari in lepi navadi nesli k blagoslovu velikonočna jedila. To spada skoraj bolj k „praznovanju“, kot udeležba pri velikonočnih obredih in izpolnitev dolžnosti: biti pri spovedi in prejeti sv. obhajilo.

Obrede velike sobote smo imeli v Bludenzu. Tokrat smo imeli tudi blagoslov ognja in velikonočne sveče, vse, kar spada k vstajenskem slavlju. Zahvala za to gre našim pevcem, ki so poskrbeli za petje in udeležba je bila veliko večja. Za zaključek pa še blagoslov jedil. Tudi nekateri domačini so prinesli k blagoslovu, ker te navade tu ne poznajo.

Praznik *Gospodovega vstajanja* pa smo obhajali zelo slovesno. Nekateri dele maše smo imeli v latinskem jeziku. Mogočno so odmevale velikonočne pesmi, pozdrav vstalemu Zveličarju. Če se nas toliko zbere, potem je praznik doživeti. Slovenska pesem in domača beseda dviga in utrjuje. Ta zavest pripadnosti Cerkvi bi se morala poznati vsako nedeljo, saj se vsako nedeljo spominjamo Kristusovega vstajanja.

Skoraj enaka udeležba je bila še na *velikonočni ponedeljek*. Za takšen dan, kot je velika noč, je en dan kar premalo. Bog daj, da bi bili ti dnevi za nas vse blagoslov in nova vzpodbuda!

Naše rojake vabimo na nekatere prireditve, ki bodo v mesecu maju: 10. maja je *materinska proslava* v Dornbirnu, Annaheim, ob 16. uri; *vsakoletni izlet* na binkoštni ponedeljek, 19. maja, v Birnau ob Bodenskem jezeru in naše *romanje in piknik* na Telovo, 29. maja, v Gütle nad Dornbirnom. Lepo vabljeni, da se nam pridružite!

belgija

LIMBURG-LIÈGE

MOST MED IZSELJENO IN MATIČNO SLOVENIJO

V dneh med 2. in 8. aprilom so mešani in moški zbor Slomšek in folklorna plesna skupina Vesela mladina napravili turnejo po Sloveniji. Obiskali so Brezje, Bled, Škofjo Loko, Ljubljano, Stično, Pleterje, Celje, Dobrno, Maribor, Ptujsko go-

ro in vinske gorice Kog pri Ormožu. Nastopili so v Ljubljani na teološki fakulteti, v zdravilišču Dobrna in v mariborski stolnici. Povsod smo rojake toplo presenetili z odlično kakovostjo naše pesmi in naših plesov. Dirigent g. Vili Rogelj in vodja Vesele mladine g. Polde Cverle sta bila junaka teh dni. Vsi nastopajoči pa imajo sladko zavest, da številne žrtve niso bile zaman. Odbor društva Slomšek, ki ga vodi g. Stani Revinšek, more z zadoščenjem ugotoviti, da je uspešno dovršil svoje vegano poslanstvo.

Vedno naglašamo dolžnost solidarnosti s slovenskim ljudstvom in to ljudstvo, to dobro slovensko ljudstvo nam je s svoje strani odgovorilo s solidarnostjo.

Na Slomškovem grobu se je naš „Slomšek“ srečal z mariborskim študentskim mešanim zborom „Slomšek“. Ob cerkveni in narodni pesmi smo postavili MOST med izseljeno in matično Slovenijo.

Srečanje na Slomškovem grobu je za nas zgodovinsko srečanje, ki ne sme ostati brez ugodnih posledic. Če bomo ohranili Slomškovo ljubezen do slovenske pesmi in besede in posnemali Slomškovo zvestobo katoliški veri, bo naša pot kljub težkim in nevarnim okoliščinam šla navzgor.

Pogum! Še bo lepo!

Za junijsko Našo luč bomo pripravili podrobnejše poročilo o naši turneji po Sloveniji.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo (razen letos na binškošti) ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma.

Vsi, ki so se udeleževali *velikonočne obnove*, so bili bogato poplačani za svojo vztrajnost. Vodil jo je profesor in pisatelj-pesnik Stanko Janežič, ki nam je s toplo besedo pokazal lepoto naše vere in nje zahteve, pa nas obenem stalno vodil

Pokojna Margarita Mesarič
iz Franconvilla

tudi k drugim kristjanom, ki so sicer ločeni od nas, pa vendar združeni z nami v isti veri v Kristusa.

V soboto pred binškoštimi, 17. maja, bo ob pol sedmih zvečer *maša narodov* v pariški stolnici Notre-Dame. Mašo bo vodil pariški nadškof kardinal Lustiger. Pri maši bomo tudi Slovenci aktivno sodelovali in poskrbimo, da bomo častno zastopani.

Prvo *obhajilo* naših otrok bo na binškošno nedeljo, 18. maja, pri maši, ki bo izjemoma ob pol enajstih dopoldne.

LA COMBELLE (Puy-de-Dôme)

Trikrat je v mesecu marcu *smrtna kosa* udarila v našo sredo:

Najprej smo pokopali gospo Pavlo Kosmač, ki je umrla v Parizu, kjer živi njena hčerka, druga hčerka in sin pa živita v Marseillu.

Nato je žalost prišla v družino Antona Kukoviča in iztrgala njenim dragim gospo Štefanijo, rojeno Kepa, ki je že dolga leta bolehal. Za njo žalujejo predvsem mož Anton, dve hčerki in sin.

19. marca pa se je po dolgi in neizprosni bolezni izteklo življenjsko romanje Karlu Kocnarju, ko mu je bilo 46 let. Naj Kristusova zmaga nad smrtjo tolaži težko prizadete: ženo Andrejo, sinova Patricka in Laurenta, mater Ano, vse brate in sestro. Veličasten pogreb je pokazal, kako so s težko prizadetimi delili bolj, pa tudi krščansko upanje številni prijatelji in znanci.

FRANCONVILLE (Val d'Oise)

Na praznik sv. Jožefa je v bolnici v Eaubonne *umrla* Margarita Mesarič, rojena Peterka. Pokojna je bila doma iz Beltincev in bi bila julija dosegla 75 let. V Francijo je prišla leta 1934, kjer se je leta 1939 poročila z Ivanom Mesaričem. Ob navzočnosti mnogih prijateljev in znancev je bila pokopana v Franconvillu 21. marca. Možu Ivanu, hčerki Christiane, sinu Jožefu in njenim družinam naše iskreno sožalje.

MELUN (Seine-et-Marne)

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 11. maja, ob devetih v poljski cerkvi v Dammarie.

MORESTEL (Isère)

Že 50 let življenja je kar lepa doba, 50 let redovnega življenja pa pomeni kar celo življenje, izpolnjeno v službi Bogu in Cerkvi. Tak praznik so 17. marca slavile v Morestelu tri sestre iz reda frančiškank Brezma-

Pokojni Karel Kocnar

dežne: sestra Emanuela Fras, sestra Metodija Fucks in sestra Ida Kobale. Pri maši so se skupaj zahvalile Bogu za 50 let redovnega življenja in za vse milosti, ki jih je Bog dal njim in po njih drugim. Njihovi zahvali se pridružujemo vsi in jim čestitamo, obenem pa želimo, da bi še dolgo vršile svoje poslanstvo v današnjem svetu, ki bolj kot kdaj prej potrebuje življenjskega pričevanja zvestobe in božje ljubezni, ki se razdaje brez meja.

CHATEAUROUX (Indre)

K skupni maši se bomo zbrali na binkoštni (risalski) ponedeljek, 19. maja, ob desetih dopoldne.

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Letošnji velikonočni prazniki niso bili tako veseli kakor druga leta. Oblaki so skrili sonce. Dež je povzročil hladno vreme ter preprečil procesije. Ni bilo zelenja ne cvetja razen zvončkov, ki so boječe zapirali glave.

Naše pridne gospodinje so skušale to nadomestiti s slovenskim „žegnom“. Nekoliko je pripomogel tudi televizor, ki nam je iz Bretanije prenašal škofovo mašo z lepim petjem; papež nam je pa po slovensko voščil blagoslovljene praznike.

Nekaj bi ta nadomestek le pripomogel, toda Slovenci na Marini smo vrhu vsega teden pred Veliko nedeljo izgubili najstarejšega rudarja. Odšel je v večnost, ko se je bližal devetdesetemu letu. Naj v miru počiva!

J. J.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

V letošnjem evharističnem letu bo za vnebohod in naslednjo nedeljo prvo obhajilo naše mladine. Naj jih nebeški Gost spremlja in podpira na njih poti.

Božje otroštvo sta v zakramentu sv. krsta prejela: Silverina Sandrina Miterique in Maximine Sobanski. Srečnim staršem in botrom naše čestitke.

V bolnici v Lensu je 31. marca 1986 v svojem 51. letu življenja *preminil* g. Karol Menard. Živel je tiho,

skrito življenje s svojo družino. Pokopan je bil 3. aprila v Lensu, kjer je preživel velik del svojega življenja.

V bolnici sv. Barbare na Bruay-en-Artoisu je 4. aprila 1986 *odšel v boljše domovino* g. Konrad Sovre v svojem 76. letu življenja. Poln dobrote je bil vsak čas pripravljen ustreči sorojakom. Težka rudarska bolezen ga je zadnje mesece priklenila na bolniško postelj. Kljub skrbni negi žene in zdravnikov nas je moral zapustiti. Ob veliki udeležbi sorojakov in domačinov smo ga 7. aprila spremljali v cerkev sv. Martina v Bruay-en-Artoisu in ga pokopali na pokopališču na Divionu.

Naj se pokojnika spočijeta od svojega truda v Gospodu! Sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje!

NICA

Morda ni potrebno posebej spomniti, da je mesec majnik posvečen Mariji. Gotovo boste doma okrasili Marijino podobo in se ji pri družinski molitvi priporočali. Ni pa dovolj samo prinesiti rože in se s kratko molitvijo kdaj pa kdaj priporočiti, pač pa moramo tudi posnemati Marijino življenje. Ta mesec bi nas vse rad vzpodbudil, da bi po Marijinem zgledu bili drug do drugega obzirni. „Obzirnost je začetek velike svetosti,“ pravi mati Terezija.

Kdor ni obziren, ni dober; kdor ni dober, ne ljubi, in kdor ne ljubi, ne spolnjuje največjo zapoved: „Ljubi Gospoda, svojega Boga... in svojega bližnjega kakor sam sebe!“ Tak človek si bo kmalu postavil „svojo“ zapoved: „Ljubi samega sebe nad vse in svojega bližnjega zaradi samega sebe!“

Obzir se kaže v sto stvareh. Ena najvažnejših izmed njih je obzir do tujega časa in do tuje svobode; zato ne hodimo na obiske kadarkoli nas je volja, ampak le, kadar smo povabljeni, kadar smo zatrdno prepričani, da je naš obisk zaželen, ali kadar imamo sporočiti veselo ali važno novico. Nikdar ne hodimo na obisk z mislijo, kako se bomo okoristili, ampak z željo, da bi mi koristili.

Ne hodimo znancem otresati svo-

je slabe volje, ne prtimo svojih ne-zgod na tuja ramena, ne hodimo na obisk zaradi golega čenčanja ali — še slabše — da tam obiramo svoje sosede in znance.

Če imamo prijatelje, se sporazumno zberimo k skupnemu delu, k pretresanju resnih problemov, k skupni molitvi, tudi k lepemu skupnemu razvedrilu, k poživljajoči igri; raje kot da sedimo v zaprti sobi, pojdemo skupaj v naravo.

Obzirni moramo biti tudi do neznanih ljudi: na cesti, v lokalih, na avtobusu, povsod. Vedno mislimo prej na druge kot nase. Ne bodimo pa do enega toliko obzirni, da smo s tem neobzirni do drugega! Povsod dajmo prednost bolnikom, starčkom, ženam in otrokom.

Zato se vprašajmo: Ali se nisem zmenil za starčka ali otroka, ki si sam ni upal čez cesto? Ali nisem pridržal vrat tistemu, ki je šel za menoj? Ali nisem pomagal pobirati, kar se je komu raztreslo po tleh? Ali sem potuhnjeno sedel, ko je zraven mene stal potrebnejši počitka kot jaz? Ali sem si prižgal cigareto, preden sem vprašal, če dim komu škoduje? Ali sem pustil za seboj smeti ali kako drugo nesnago? Ali sem štorkljal po cerkvi in to celo takrat, ko je duhovnik bral ali razlagal božjo besedo. Ali sem bil brezobziren za nečitljivo pisavo? Z nerazumljivo govorico? Itd. itd.?

Pa še nekaj poročil iz naše kronike:

Konec februarja se je za stalno vrnila v svoj rojstni kraj družina Lukman iz Cap d'Aila. Niso mogli več delati, ker so svoje zdravje tukaj pustili pa tudi srce jih je stalno vleklo nazaj. Med nas niso prihajali, toda zelo so se zanimali za probleme naše skupnosti. Naj se dobro počutijo v svojem rojstnem kraju.

Dne 8. marca sta v naši kapeli sklenila *zakonsko zvezo* Damijana Skutnik in Georges Ruiz. Naj ju božji blagoslov spremlja na življenjski poti.

Praznik *Gospodovega vstajenja* smo lepo obhajali, seveda ob večji udeležbi naših rojakov kot ob navadnih nedeljah. Tako bi moralo biti vsako nedeljo, kajti vsaka je mala velika noč. Na velikonočni ponedel-

ljek pa smo nad Nico imeli skupni piknik, odkoder je prekrasen razgled na „Baie des Anges“, na vso Nico in okoliške planine. Prijazne sestre dominikanke so nam velikodušno dovolile, da smo na njihovem preživel prijeten dan. Nekateri niso prišli, ker so se zjutraj zbal slabega vremena, mi pa smo se ves dan kopali v soncu in se zvečer, ožgani od sonca, vrnili domov.

V mesecu maju imamo spet priložnost, da pridemo skupaj in utrjujemo svojo medsebojno povezanost. Zato ste povabljeni na sledeča skupna srečanja:

1. maj — otok St. Honorat pred Cannesom. Odhod z ladjo po dogovoru.

8. maj — na praznik Gospodovega vnebohoda (četrtek) je kot vsako leto *skupno romanje* v Marijino svetišče na Laghet. Ob 10. uri dopoldne je tam maša za našo skupnost, opoldne skupno kosilo za tiste, ki se prej prijavijo in potem oddih v naravi okrog svetišča.

19. maj — na binško ponedeljek gremo piknikovat, kamor se bomo pač odločili.

Radi uporabimo dneve, proste dela, da pridemo skupaj in jih preživimo v naravi, kajti to nam prinese veliko porcijo „oxygène-a“, da potem lažje premagujemo tempo narpnega vsakdanjega življenja.

italija

RIM

17. marca je umrl g. Romolo Castrandini, mož rojakinje Ane Kozlevčar. Rajni je bil 10 let priklenjen na posteljo in so ga počasi zapuščale telesne moči. Žena mu je bila ves čas zvesta bolniška sestra in mu lajšala telesne in duševne bolečine. Vesel je bil vsakega obiska in se je ob spominu na pretekla leta, posebno ob slovenski pesmi, raznežil. Po obredu v bolnici Sant'Evgenio smo ga položili v slovensko grobnico, kjer čaka na novo življenje.

Ženi, hčerki in sorodnikom naše sožalje in spomin v molitvi.

S. Akvila Trpin in Martin Jezernik sta slavila *osemdesetletnico*. Zasluzni sestri Akvili, pridni nabiralki pri sveti maši na Foro Traiano, ki je slavila jubilej v ponedeljek, 14. aprila, in Martinu, zaslužnemu prokuratorju dobre kapljice na majniških izletih, ki ga je slavil 11. aprila, naše srčne čestitke in voščilo za srečno nadaljevanje!

Na cvetno nedeljo se je zbralo v Rimu veliko število mladih. Največ jih je bilo iz Rima samega, precej pa jih je prišlo od drugod, nekaj tudi iz Slovenije.

Največja slovenska skupina ali bolje, skupini, sta prišli s Koroškega. Gospod Stanko Hočevar, ravnatelj Modestovega študentovskega doma, je pripeljal 30 romarjev, ki so stanovali v Sloveniku. Pod vodstvom profesorja latinščine pa so prišli študentje slovenske gimnazije v Celovcu. Obe skupini sta se sešli na večernem družabnem srečanju v Sloveniku, kjer je bilo mogoče poslušati, kako „Koroška poje“!

Gospa Nadja Lupinc (Košuta) je *zmagala na natečaju* za prevajalko iz slovenščine na Ministrstvu za notranje zadeve. Društvo Slomšek prisrčno čestita svoji članici in ji želi veliko uspeha! Čestitkam se pridružujeta Slovenik in Slovenska teološka akademija, pri kateri pridno sodeluje.

V sredo, 12. marca, se je pri Sv. Ani v Vatikanu *poročil* rojak Martin Četrtič. Prisrčno čestitamo in mu želimo veliko božjega blagoslova.

Zadnjo nedeljo Marijinega meseca, 25. maja, *bo izlet* v Percile — Orvino. Majhna vasica v bližini Castel Madama s primerno cerkvico in prijetnim vrto za razvedrilo.

Prijavite se kmalu, saj s tem olajšate delo organizatorjem. Prijave sprejemajo dr. Barbara Rus (tel.: 621/0081), gospa Brigita Česnik (tel.: 591/1140) in Slovenik (tel.: 799/4744).

nemčija

STUTTGART-okolica

Pastirsko pismo za postni čas. — Tukajšnji nemški škof, dr. Georg Moser, je za letošnji postni čas naslovil na župnije svoje škofije pastirsko pismo z naslovom *Odrešeni za svobodo*. V štirih poglavjih: Kaj je svoboda? — Svoboda je dragoceno darilo — Do svobode imamo pravico — Sprejmimo zato obveznost — škof poudarja potrebo, da se kristjani svobodno odločamo za dobro, da na križpotjih življenja izbiramo pozitivno, da zavestno živimo po veri in iz vere. V poglavju *Svoboda* je dragoceno darilo, piše škof Moser: „Svoboda božjih otrok je potemtakem svobodna zavrnitev greha, kajti z grehom človek pravzaprav zaigra svojo svobodo. Kdor greši, potrjuje, da svobodi ni doraščen, ker se zapleta v ponižajočo odvisnost. Pokleka pred maliki, ki tudi danes zahtevajo žrtve in nosijo raz-

400 let je stara cerkva sv. Jožefa v mestu Schwäbisch Gmünd v Nemčiji, kjer se rojaki zbirajo k slovenski maši na 2. nedeljo v mesecu.

Ko bo zopet toplo, se bodo rojaki v Oberstenfeldu v Nemčiji po mesečni slovenski maši radi zadrževali na terasi farnega doma. Z nemške strani so vedno dobrodošli.

Dekliška stran 3. oddelka Sobotne šole v Stuttgartu. Pri pouku je treba tudi radovedno poslušati.

lična imena: pohlep po uveljavljanju, napačno pojmovanje spolnosti, pretirana poraba in življenjski standard. Verige greha pretrga samo božje odpuščanje in človeka postavi zopet na noge. Nismo več ‚sužnji greha‘. Bog nam hoče s svojimi zapovedmi pomagati, da ponovno ne zapademo sužnosti greha. Kot so bile nekdanj kaŕipot Izraelcem v puščavi, tako so nam danes kaŕipot k svobodi in odrešenju.“

To pismo je dala škofija natisniti tudi v jezikih drugih narodnosti. V slovenskem jeziku je izšlo 1600 izvodov, ki smo jih priložili pošiljki marčne številke Naše luči.

Zadela sta Sveto pismo. — V soboto, 8. marca, smo se po maši v Forchtenbergu na poseben način pripravljali na veliko noč. Zbrani v farni dvoranici so zakonski pari tekmovali v poznanju dogodkov velikega tedna v Jeruzalemu ter današnje liturgije v Cerkvi. Par, ki je odgovoril na največ stavljenih vprašanj, je dobil za nagrado Sveto pismo. To pot čestitamo zakoncema Sever. Kdo bo pa drugo leto največ vedel, bomo zapisali drugo leto.

Domače butarice. — Na cvetno nedeljo imamo redno blagoslov zelenja. Vsak udeleženec pri sveti maši dobi pušpanov šopek s slovenskim trakom. Tako je povsod, kjer so na to nedeljo slovenske maše. V

Oberstenfeldu pa so letos trije otroci prinesli v cerkev posebno lepe butarice, kot jih za cvetno nedeljo pripravijo v okolici Doliča in Vitanja na Štajerskem. Občudovali so jih slovenski in nemški verniki. Zamisel zanje je dal tamkajšnji rojak Anton Kričej, ki je butarice tudi naredil. Čestitamo mu! Za prihodnje leto pa naj bi rojaki ta zgled posnemali in za cvetno nedeljo naredili butarice, kot so bile v navadi v njihovi domači fari v Sloveniji. To bi bilo res lepo!

Spet pogled nazaj. — Pravijo, da se človek stara, ko rad misli nazaj. Četrto stoletja pa zadene precejšen del našega življenja — neredko že polovico —, zato se ni čuditi, če naša misel sili nazaj. Tako je tudi z našo versko skupnostjo na Württembergem. Že v prejšnji številki smo poročali o tem, kako smo v januarju gledali 1. polovico filma o življenju naše fare v zadnjih 25-ih

letih. Najstarejši posnetki so segli v leto 1967. V nedeljo, 9. marca, je bila farna dvorana v Stuttgartu zopet polno zasedena. Na sporedu je bil 2. del filma, prirejenega za 25-letnico slovenske župnije. Na filmskem platnu so se za celo uro vrstili dogodki, ki so nam skozi 25 let prinašali veliko veselja ter nas povezovali kot kristjane in Slovence: romanje k Ave Mariji, praznovanje materinske nedelje, miklavževanje, vinske trgatve in veličastna binkoš-

Nabito polna dvorana na jesenskem srečanju v Esslingenu. Tovrstno srečanje je prikazoval film, ki so ga rojaki gledali v januarju in marcu v Stuttgartu.

na srečanja. Ko smo na zadnjih metrih filma še enkrat strnjeno prešli življenje zadnjih 25 let, nam je zadržalo srce: lepo je bilo, ko smo držali skupaj v medsebojnem prizadevanju, da bi si tudi na tujem ustvarjali domovino!

MÜNCHEN

Velika noč! Res je šlo letos neobičajno veliko naših faranov za pirhe domov, a tudi tisti, ki smo praznovali veliko noč na Bavarskem, smo doživeli prav lepe praznike.

Na naši fari se je začelo na cvetno nedeljo z blagoslovom oljčnih vej in butaric — oboje je bilo uvoženo od doma — in s procesijo. Mašniku sta pomagala brati poročilo o Gospodovem trpljenju dva moža, pevci na koru so povzdignili slovesnost s petjem.

Sveto tridnevje smo obhajali v župnijski kapeli. Tiho, intimno, pri srčno. Spremljali smo svete obrede, molili in peli, molčali in premišljevali. Zahvalili smo se Gospodu za sveto daritev in božji Kruh pa za duhovnike na veliki četrtek, počastili smo „les križa“ na veliki petek, prinesli jerbese k žegnu na veliko soboto, isti dan pri večerni maši pa s prižganimi svečkami v rokah poslušali hvalnico velikonočni sveči, podobi vstalega Gospoda, potem se

stavkov svetega pisma, in končno pri maši Gospodu zapeli k vstajenju.

Veliko nedeljo smo obhajali v cerkvi Sv. Duha. Malo bolj slovesno — s kajenjem in več petja —, praznično, pa z živo in pogumno vero v življenje.

Na velikonočni ponedeljek se nas je spet nekaj zbralo k večerni maši v župnijsko kapelo. Po maši smo posedeli „v Emavsu“, kakšno rekli, kakšno zapeli, posebno še, ker smo imeli med seboj našo slovensko operno pevko Bernardo iz Argentine.

Bila je lepa velika noč. Bogu hvala zanjo!

nizozemska

Za veliko noč smo spet imeli srečo, kot že vsa leta. Deževalo je vse dni, a procesija je brez kapljice dežja napravila svoj slovesen obhod.

Slovesno je donela naša velikonočna pesem, ki jo je pripravil in prvič vodil naš novi pevovodja g. Toni Kropivšek.

Vljudno vabimo k *šmarnicam*, ki bodo po dogovoru tedensko skozi ves mesec.

švedska

MALMÖ

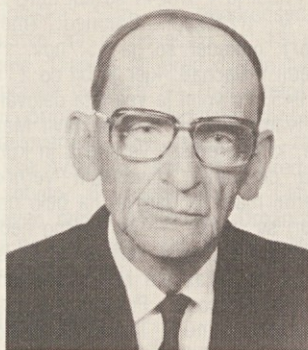
Tudi na južnem Švedskem, s slovenskim misijonskim središčem v Malmöju, so se v letošnjem postnem času Slovenci lepo odzvali povabilu obeh njihovih duhovnikov, naj bi se bolj številno in pogosteje udeleževali nedeljske svete maše in bogoslužja zlasti na veliki teden. Po nekaterih krajih so imeli priložnost za velikonočno spoved v slovenskem jeziku prav na veliki teden, drugod seveda čez postni čas. V Malmöju smo Slovenci po več letih zopet lahko sodelovali pri velikonočnem tridnevju. Na veliki četrtek smo pripravili polurno čiščenje Sv. Rešnjega telesa — bdenje z Jezusom na Oljski gori — in pri njem, od pol desetih do desetih zvečer, kar lepo sodelovali, čeprav z bolj skromno, pa zato bolj gorečo udeležbo. Poljski duhovnik, pater Gordion, je dejal: „Malo vas je bilo, a zapeli ste kot bi vas bilo polna cerkev.“

Za blagoslov velikonočnih jedi so imeli Slovenci v Malmöju priložnost kar dvakrat v svojem jeziku.

Vsekakor pa je treba reči, da so Slovenci iz Malmöja in okolice pripravili prijetno presenečenje svojemu duhovniku Stanetu, ko so se na

Z letošnjega materinskega dneva v Münchnu: srednja skupina šolarjev farne sobotne šole je zapela o rožmarinu, nekaj otrok iz nižje skupine je pa njihovo petje spremljala z gibi; višja skupina je uprizorila v zelo skrčeni obliki Martina Krpana.

Pokojni Ivan Kobilšek iz Borasa

velikonočno nedeljo ob pol petih popoldne zares lepo in številno udeležili slovesne svete maše, ki so jo povzdignili z ubranim petjem velikonočnih pesmi. Duhovnik je vse povabil, naj bi se tako udeleževali svete maše vsako nedeljo in izrazil je željo, da bi tudi binško srečanje v Vadsteni, posebno Slovenci iz Malmöja, letos ne pustili ob strani.

BORAS

V soboto, 8. marca, smo se pri pogrebni maši v Borasu poslovili od pokojnega Ivana Kobilška. Bolezen ga je že dolgo zasledovala. Zadnje čase pa mu je prinesla veliko trpljenja. Utrjen s sv. maziljenjem in po tem zakramentu povezan s trpečim Kristusom je počasi zorel za svojo dokončno izročitev Bogu, ki ga je 2. marca poklical k sebi v svojo večno domovino. Živel je trdo življenje izseljenca. Rojen je bil 21. julija 1907 v župniji Peče pri Moravčah, že 1930 je odšel v Lotaringijo, si poiskal najprej delo v rudniku, pozneje pa v tovarnah v raznih delih Francije. Po vojni se je z družino vrnil domov v Litijo, 1950 pa je zopet vsa družina odšla v Avstrijo in od tam 1955 na Švedsko v Boras. Pokojni oče je bil žilave narave, niso ga strle ne razne nesreče pri delu ne težko delo ne zahtevno življenje. Bil je preudaren in skrben družinski oče.

Njegovi ženi Mariji, sinu Ivanu ter hčerkama Ivanki in Mariji Luisi, vnukom in vnukinjam izrekamo is-

kreno sožalje, za pokojnega očeta pa prosimo, da bi po trpljenju, ki ga je dopolnil v letošnjem postu, v družbi s svojima predlani umrlima sinom in vnukom užival veselje večne velike noči.

Binško srečanje v Vadsteni

SLOVENCİ ŠIROM PO ŠVEDSKI!

Tudi letos se bomo zbrali za binško v nedeljo, 18. maja, pri sv. Brigiti v VADSTENI. Mašo, procesijo in litanije bo vodil stockholmski škof dr. Hubertus Brandenburg. Orkester Lastovke pa bo poskrbel za živahnost družabnega programa. Pričenjamo s sveto mašo ob 12. uri. Lepo valjeni!

švica

PROSLAVA MATERINSKEGA DNEVA

Našim dobrim mamicam so otroci in nekateri odrasli zopet pripravili veselje za njihov materinski dan, ki smo ga (v zvezi s 25. marcem) proslavili v Oltnu 15. marca letos.

Ker „vsak dober dar in vsako popolno darilo prihaja od zgoraj, od Očeta luči“ (Jak 1, 17), smo proslavo začeli z božjo službo, pri kateri smo matere in očete po božji Materi Mariji priporočili dobremu nebeskemu Očetu.

Nagovor po evangeliju je bil osredotočen na Jezusov odpustčajoči in vedno dobrotni odnos do ljudi, kakršen bi naj bil tudi naš do naših mater, saj je njihov odnos do nas povečini takšen.

Po maši, pri kateri je bilo lepo sodelovanje zlasti s petjem, smo se preselili v dvorano. Sprožili so se otroški glasovi, začebljale piščali,

završale harmonike. Jasen napovedovalčev glas je jedrnatno povezoval vso to pisano živahnost, dokler se ni oglasila še pesem moških, ki je dala poseben ton celotnemu sporedu in prazničnemu dnevu. Kot poseben dodatek za dobro voljo pa je bil še kratek šaljivi prizor „o boleči glavi“.

Pridne roke so po končanem sporedu poskrbele za okrepčilo, pač v smislu znanega pregovora, da prazna vreča ne stoji pokonci, pa tudi zato, da je domača pesem lahko bolj prožno stekla.

Že v kar precej poznih večernih urah smo se začeli razhajati, veseli in zadovoljni nad vsem, kar smo lepega doživeli, pa Bogu hvaležni za dobre mamice in očete. Iskrena hvala vsem, katerih skrbnost za lepo proslavo materinskega dneva se je bujno razcvetela, dobri Bog pa naj nje in starše po svojem bogastvu napolni z vsem potrebnim (prim. Flp 4, 10, 19).

Velikonočne praznike Kristusovega vstajenja smo lepo proslavili. Nanje smo se tudi pripravili s kratko duhovno obnovo, ki jo je na petih krajih imel p. Štefan na temo: Evharistija in družina. Slikovito nam je orisal razne odločilne trenutke družinskega oz. zakonskega življenja, njihove vzroke in pot do razreševanja, kar vse je naslonil na evharistično leto in z njim povezal nedeljo kot Gospodov — evharistični — dan.

Na veliko noč se je rednim obiskovalcem vsakonedeljske maše pridružilo povečano „število mož in žena“ (Apd 5, 14) in otrok, tako da je bogoslužje tudi po tej plati imelo bolj praznični značaj.

V Zürichu pa smo na veliko soboto doživeli še posebno presenečenje. Po petih mesecih bivanja v bolnici je prvič prišel med nas p. Fidelis, ki je tudi somaševal s p. Štefanom. Vse navzoče je prisrčno pozdravil ter se zahvalil za vsakršno pozornost, bodisi z obiski, bodisi z molitvijo. Seveda se je po maši moral vrniti nazaj v bolnišnico. Vsi mu iskreno želimo skorajšnjega okrevanja.

slovinci ob meji

KOROŠKA

Krščanska kulturna zveza v Celovcu je priredila 9. marca pevsko revijo Koroška poje. Dom glasbe v Celovcu je bil za prireditve razprodan. Poleg slovenskih zborov so sodelovali tudi gradiščanski Hrvati, Čehi in Slovaki iz Dunaja in Madžari iz Gradiščanskega. Navzoča sta bila tudi škof Kapellari in zvezni minister dr. Moritz. — Mohorjeva družba v Celovcu je skupaj z mariborsko založbo Obzorja izdala knjigo Ferkovih pesmi Napisani na zid zemlje. Ta, že peta zbirka pesmi, vsebuje pesmi od leta 1975 do 1984. — V Modestovem domu v Celovcu so se 4. aprila predstavili dunajski slovenski študentje z igro Jevgenija Švarge Zmaj. — Katoliška mladina je skupaj z učenci Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu s prof. Jožetom Wakounigom organizirala romanje v Rim. Romanje je bilo od 22. do 27. aprila. — Mladi igravci so pripravili dve novi igri. V Št. Primožu so igrali Ustinovo komedijo Komaj do srednjih vej; v Globasnici pa duhovno igro Škrjanček — o življenju in delu sv. Ivane Arške. — Zahomčan Franc Wiegele je v smuških poletih na Francu (Štajerska) dosegel 7. mesto. Njegov najdaljši skok je bil 174 metrov. Bil je najboljši Slovenec, Ulaga je bil le 15. — Osrednja gospodarska ustanova koroških Slovencev Zveza slovenskih združenj je imela 15. marca občni zbor. Pri volitvah je bil izvoljen za novega predsednika upravnega odbora g. Mihi Antonič. — Tudi Koroška dijaška zveza je imela 17. marca svoj letni občni zbor. Izdaja svoje lastno glasilo Problemi. Dosedanjo predsednico Gabi Gröblacher je zamenjala Romana Kanzian. — V marcu so v Globasnici organizirali kulturni teden. Zaključen je bil 16. marca s srečanjem podjunjskih pevskih zborov. Nastopilo jih je sedem. — Kulturno prosvetno društvo Drava v Žvabeku je 8. marca proslavljalo 75-letnico delovanja.

GORIŠKA

Koroška gledališka družina OBACE je 22. marca gostovala v Katoliškem domu v Gorici s Cankarjevim Kurentom. Igra je bila namenjena predvsem dijakom višjih srednjih šol. — Ženski odsek kulturnega društva iz Sovodenj ob Soči je v kulturnem domu priredila proslavo na čast ženam. Prireditelj je bila 9. marca. Prvi del so izvedli gojenci glasbene šole iz Sovodenj. V drugem delu pa so predvajali recital Ljubezan ogenj je. — V Gabrjah so 9. marca priredili dan slovenske kulture. Najprej je zapel dekliški zbor Rupa-Peč. Po slavnostnem govoru Bernarda Florentina je spet zapel omenjeni zbor. Sledile so recitacije Prešernovih pesmi. Program je zaključil tamburaški zbor kulturnega društva France Prešeren iz Boljunca pri Trstu. — Goriški zbor Lojze Bratuž je priredil koncert slovenskih nabožnih pesmi v pevski cerkvi. Peli so od Gallusa do modernih pesmi. Zbor je vodil prof. Stanko Jericijo. — Pevski zbor srednje šole Ivan Trinko iz Gorice je nastopil v Barletti na vsedrjavni reviji narodnih pesmi in plesov. Nastopilo je 54 skupin iz vse Italije. Zbor je zaradi melodioznosti zapetih pesmi, čistosti in ubranosti glasov ter dovršenosti izvedbe kot nagrado dobil diplomu in srebrno plaketo. — Letošnja nabirka za katoliški tisk na Goriškem je znašala 4.374.650, — lir.

TRŽAŠKA

Na Tržaškem so nabrali za katoliški tisk 4.919.400, — lir. — Društvo slov. izobražencev v Trstu je 17. marca pripravilo srečanje z uredniki celovške Mohorjeve družbe. Predstavili so najnovejše knjige te založbe in 10. številko Celovškega Zvona. — Tržaški škof Bellomi je 9. marca blagoslovil obnovljene župnijske zgradbe na Repentabru. Po maši in blagoslovu se je razvil pravo slavje. — Literarno nagrado iz sklada Dušana Černeta je prejela tržaška revija Mladika, ki letos slavi 30-letnico izhajanja. — Slovenski duhovnik pri Sv. Ivanu nad Trstom g. Peter Šorli je 25. marca obhajal 60-letnico duhovništva. Rodil se je na Grahovem ob Bači. Do leta 1943 je deloval na Goriškem. Ker je bil od „ljudskega“ sodišča obsojen na smrt, se je umak-

nil. Prišel je v Trst in se kaj hitro znašel v tržaškem Coroneu (mestni zapor), odkoder so ga 15. nov. 1944 odvedli v Dachau, kjer je bil do 2. maja 1945. Po vojni je vsa leta deloval pri sv. Ivanu, kjer je tudi postavil Marijin dom, ki je središče verskega in kulturnega delovanja slovenskih vernikov. Biserno mašo je daroval na belo nedeljo pri sv. Ivanu. — Na cvetno nedeljo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov na Tržaškem revijo otroških in mladinskih zborov. Prireditelj je bila v Kulturnem domu v Trstu. Nastopilo je 12 zborov. — Komisija za podelitev literarne nagrade Vstajenje je pregledala 19 knjig, ki so jih izdali zamejski ali zdovski avtorji. Nagrado za leto 1985 je podelila Francetu papežu za pesniško zbirko Dva svetova, ki je izšla pri Slov. kulturni akciji v Buenos Airesu. Denar za nagrado je dala openska Hranilnica in posojilnica.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Na obisku v Avstraliji sta bila g. Jožko Kovačič, nekdanji župnik v Knežaku in sedaj v Jelšanah ter g. Jože Hočevnar, župnik v Motniku in upravitelj v Špitaliču. Posebno prvi ima v Avstraliji dosti nekdanjih faranov, ki so pobegnili in čakali v italijanskih taboriščih na preselitev. — V cerkveni dvorani v Merrylandsu so na velikonočni ponedeljek priredili spet „pirhovanje“, združeno z zabavo. Igral je ansambel Alpski odmevi. — Na velikonočni ponedeljek je p. Bazilij Valentin obiskal slovenske rojake na otoku Tasmaniji. V cerkvi sv. Terezije so se zbrali k slovenski maši. — V Melbournu se je februarja začela spet slovenska šola, ki jo organizira slov. kat. Misija. V šolo se je prijavilo samo 15 učencev. Ali res sega materializem v slovenske družine, da ne znajo več ceniti moralnih in narodnostnih vrednot? — Društvo sv. Eme je imelo 16. februarja svoj občni zbor. Predsednica je postala ga. Rozi

Lončar. Dosedanja predsednica ga. Frančiška Šajn je podpredsednica. Društvo se je povečalo za 13 novih članic. Članice so pred cvetno nedeljo napravile butarice. — Tudi v letošnjem letu pripravljajo mladinski koncert s sodelovanjem slov. mladinskih zborov iz vse Avstralije. Koncert je predviden v soboto, 6. septembra, v Canberri (glavno mesto Avstralije). Organizacijo ima na skrbi slov. kat. Misija v Merrylandsu (Sydney).

ARGENTINA

Člani Planinske zveze Slovenije, ki so preplezali več prvenstvenih smeri v Patagoniji, so se na povratku oglasili tudi pri rojakih v Buenos Airesu. Srečanje je bilo v Slomškovem domu. Med drugim so pokazali dva filma: Vzpon na Aconcagua — prvenstvena smer v južni steni — in vzpon na El Capitan v Yossemity (Kalifornija). Po predstavi so preživeli prijeten večer z argentinskimi Slovenci. — Smrt msgr. Antona Oreharja je argentinske Slovence močno prizadela. Rodil se je v Predoslah pri Kranju leta 1910. Škof dr. Rožman ga je leta 1934 posvetil v duhovnika. Bil je zelo delaven kaplan v Mengšu, nato v Šent Vidu nad Ljubljano. Leta 1940 je postal stolni vikar v Ljubljani. Tam se je posvetil šoli. Bil je katehet na meščanski šoli, ki so jo vodile usmiljenke v Lichtenturnovem zavodu. Poučeval pa je tudi na ženski gimnaziji na Poljanski cesti in na Trgovski šoli. V teh letih je bil asistent pri katoliški akciji. Leta 1945 je šel kot begunec v Italijo, najprej v Monigo pri Trevisu, kjer so ga duhovniki izvolili za glavnega dušnega pastirja. Od tam je prišel v Servigliano in leta 1948 v Argentino. Tam se je pridružil msgr. Hladniku in skrbel predvsem za novodošle Slovence. Leta 1953 ga je Konsistorialna kongregacija iz Rima imenovala za ravnatelja slovenskih izseljenških duhovnikov v Argentini. Tej službi je posvetil vse svoje sposobnosti. Ustanovil je slovenski verski center v Buenos Airesu. Na njegovo pobudo je bila zgrajena slovenska hiša in cerkev Marije Pomagaj na cesti Ramon Falcon. Bil je glavni steber slovenske Katoliške akcije v Argentini. Kljub sladkorni bolezni ni pri delu odjenjal. Še letos je bil z mladino na božičnih počitnicah v Hanželičevem domu v Cor-

dobi. Kot narodni delegat je obiskoval slovenske skupnosti po vsej Argentini, bil tudi večkrat v Evropi, kjer je iskal finančne pomoči za dušno pastirstvo v Argentini. Že ves slaboten je šel 21. februarja v Mendoza na zdravljenje in tam na prvi petek, 7. marca, umrl. Truplo je bilo prepeljano v Buenos Aires, kjer so ga po maši, pri kateri je 44 duhovnikov somaševalo, položili k večnemu počitku. Msgr. Orehar je bil pravi Gorenjec. Če si je kaj vtepel v glavo, je to tudi izvedel. Naj mu bo Bog plačnik za vse njegovo delo.

ZDA

V Avditoriju pri sv. Vidu v Clevelandu so priredili 1. februarja Valentinov večer. Namen večera je bil čim bolj povezati farane. Pevski zbor Korotan je zapel nekaj pesmi. Po večerji je bila

plesna zabava. Slomškov krožek v Clevelandu pripravlja potovanje v Evropo. Odhod bo 20. julija, povratek pa ali 3. ali 10. avgusta. V načrtu je najprej ogled Dunaja, nato obisk koroških krajev, Sv. Višarj, Gorice in Trsta, Slovenije, predvsem Slomškovega groba v Mariboru. Na izbiro je pot v Medjugorje ali Rim. — Gost pri januarski prosvetni uri v New Yorku je bil frančiškanski provincial p. dr. Mihael Vovk, ki se je vračal iz Avstralije preko ZDA domov. Kljub temu, da je precej rojakov zbolelo za filipinsko influenco, je bila dvorana polna. — Odbor staršev Slovenske šole pri Mariji Vnebovzeti v Colinwoodu je organiziral skupno kosilo. Najprej je bila mladinska maša ob dobro napolnjeni cerkvi, čeprav je velika. Čisti dobiček je bil dan za šolske potrebe.

Kaj pričakujejo laiki od duhovnikov?

Laiki smo vedno, kadar se pogovarjamo o zadevah, povezanih s Cerkvijo, nekako v zadregi. Starejši smo zaradi znane zgodovinske obremenjenosti še prav posebej zvezani. Na vseh sestankih smo pripravljani poslušati marsikaj, ob marsikateri izrečeni besedi, misli ali stališču pa si mislimo svoje. Večina laikov ne upa kaj kritičnega spregovoriti, mnogi pa se boje, da bi se izrazili neprimerno in nestrokovno o tistem, kar čutijo in mislijo.

Zaradi molčečnosti iz zadrege laikov se pri mnogih duhovnikih pojavlja mnenje, da je „vse v najlepšem redu.“ Večini se v Cerkvi na Slovenskem zdi najprimerneje, da ostanejo nekje pod prižnico, pasivne ovčice, duhovniki pa naj odločitve prinašajo sami.

Veliko laikov, posebno starejših, ima še zelo ukoreninjen občutek, da so Cerkev le duhovniki, verniki pa le „nujno zlo“, množica, s katero imajo duhovniki bolj ali manj samo opravke in skrbi. Težko je dobiti občutek, da smo vsi enakovredni in

enakopravni člani Cerkve, v Kristusu deležni kraljevskega duhovstva, bratje in sestre v Kristusovi Cerkvi, vsi enako v službi enega Učitelja.

Mnogi duhovniki še danes gledajo z resnim sumom in nezaupanjem na tiste, ki radi veliko govorijo o laikih in njihovih pravicah v Cerkvi. Danes je sicer moderno tako govoriti, toda včasih nam je kar nerodno, ko se ob takem pogovoru duhovniki pomilovalno spogledajo med seboj. Mnogi se še niso navzele mišljenja, da tudi laiki marsikaj lahko uredimo prav tako dobro kakor oni sami, ali celo bolje. Duhovnik naj bi bil res duhovnik, oznanjavec evangelija.

Kakšna naj bo torej duhovniška služba?

● *Kakršnega škofa si želijo duhovniki, takega duhovnika si želijo verniki. Duhovniki si želijo, da bi škof z njim lepo, pametno, prijateljsko, osebno ravnal. Tako si s svoje strani želimo verniki, da bi duhovniki z nami ravnali. Današnji čas je težak in zahteva od duhovnika*

(če hoče ostati dober pastir v svoji župniji), da mora vedeti, kam gremo, kam gre ča; na katerih vrednotah je še mogoče graditi in katerih ni več. Današnjega človeka je treba bolj kot kdajkoli doslej razumeti, ne soditi prehitro ali celo krivično.

● Vsi vemo, da župnija danes ni več tisto, kar bi morala biti, ni zaključena enota. Župnije v prenesenem pomenu so danes tam, kjer se ljudje zbirajo iz vseh krajev na delo v tovarne, podjetja, pisarne. Tu se ustvarja javno mnenje, porajajo se odzivi, kritike, izmenjava vtisov, tudi vernih. Doživlja se predvsem soodgovornost, skupinska doživetja; razmere silijo, da je potrebno iti, čeprav težko, iz župnijske lupinice na ta področja. Seveda vsega tega ne bodo zmogli duhovniki sami. Delati morajo po načelu porazdelitve dela, smotrnega trošenja energije, sodelovanja s sposobnimi in za delo pripravljenimi laiki, ki imajo dostop tudi na ta mesta. Duhovniki gotovo ne smejo capljati za razvojem; prisluhniti morajo potrebam in tegobam sedanjega konkretnega človeka; na ta način bodo v naših okoliščinah čimbolj koristni in odrešitveno uspešni.

● Že pri ugotavljanju posameznih problemov moram omeniti zadevo, ki jo laiki dobro vidimo. Duhovniki se morajo vprašati, kakšni so odno-

si med njimi — duhovniki. Verjetno bodo ugotavljali, da gredo malo navzdol. Včasih so se duhovniki mnogo bolj obiskovali, imeli so več smisla za skupno razvedrilo, bili so bolj družabni, med mlajšimi in starejšimi je bilo več sožitja. Danes se vsem vedno mudi. Res je, da imajo več dela kakor včasih, drugačni so pogoji življenja in dela, a ostaja vprašanje, kako gojijo svojo človečnost, koliko časa si pustijo za počitek in razvedrilo, koliko pozornosti posvečajo sosedu, ki ga običejejo — predvsem ko ga potrebujejo — nato pa pogledajo na uro in se izgovorijo, da imajo verouk, sestanek ali kaj drugega. Včasih so rekli, da je za duhovnika največje poslanstvo, junaštvo in mučeništvo obenem, izraz pristne ljubezni, da se posveti bližnjemu, ga sprejme in mu žrtvuje pol ure časa.

● Potrebno je gojiti pristne osebne odnose z verniki. Duhovniki naj se izogibajo samovoljnosti. Nujna je povezava z verniki in posvetovanje, upoštevanje javnega mnenja verske skupnosti. Oznanjajo predvsem s pričevanjem. To je njihovo prvenstveno poslanstvo. Sožitje v Cerkvi je treba vedno ustvarjati. Duhovnik ne sme živeti zaprt v svojem okolju, laik v svojem. Srečata naj se v skupnih prostorih župnijskega doma, ki naj vedno bolj postaja dom vseh vernih.

● Koncil in sedanji nadškof sta pripravila pristopanje k ustanavljanju župnijskih pastoralnih svetov. Ti bodo duhovnikom pri delu v veliko pomoč. Toda laiki, četudi so člani ŽPS, niso samo župnikova podaljšana roka, lopata ali orodje. Delo laikov bi morala biti samostojna dejavnost, ne pa nadomestek v sili. Odločati se morajo za sodelovanje in pobudo, ki jo Cerkev priznava za delo Duha.

Vem, da mnogi iz različnih razlogov nočejo sodelovati. Morda so bile njihove ideje „povožene“. Svoje odločitve rajši prepuščajo župniku, ki je strokovno usposobljen in pooblaščen, da vodi župnijo.

Obstajajo duhovniki, ki govorijo kot neodgovorni starši svojim otrokom: „Le kaj bi jih silili k delu, ko pa jih moram samo učiti in nadzo-

rovati. Med tem časom imam sam že vse urejeno“.

Tudi na sejah ŽPS, ključarjev ali drugih je ponekod tako, da duhovnik zaradi formalnosti skliče sejo, začne z molitvijo, potem našteva probleme, govori o prihodnjem delu, določene stvari oceni, nakaže bližnje nujne akcije, naglasi, koliko dela ima in prav nobenega prostega časa, potem pa sejo konča. Tak način sodelovanja prav gotovo ni v skladu z nameni koncila.

Kaj laike pri duhovnikih moti?

● Predvsem se moramo zavedati, da so ljudje na tistih župnijah, kjer je več duhovnikov, dosti bolj zahtevni kot na ostalih. Kjer je le en duhovnik, ljudje bolj potrpijo, bolj so dostopni in tudi bolj navezani nanj. Žal pa se mnogi duhovniki čutijo vzvišene, zaprejo se kakor školjke in ne puste nikogar blizu.

● Vedno se morajo duhovniki zavedati, da nastopajo pred verniki, ki jih gledamo od spodaj navzgor in pri tem eni bolj kritično, drugi manj, nekateri sploh ne — pazimo na vsak njihov korak in opazimo vse malenkosti, na kar oni morda ne pomislijo, nas pa to moti.

● Vernik mora iti od službe božje notranje potešen, zadovoljen in vesel. Niso redki primeri, ko prihajamo ljudje domov zagrenjeni, slabe volje ter nergamo čez duhovnika.

● Zavedam se, da smo laiki sitni in mnogokrat malenkostni. Opazujemo vse, kar opravljajo, kako dolgo traja maša, pridiga... Ljudje imamo svoje težave in probleme v službi, na delovnem mestu, v družini, okolici in Bog ve, kje še.

● Pridiga je gotovo pomembna in če je dobro pripravljena, je lahko kratka in jedrnata. Na prižnico naj mašniki ne nosijo stvari, ki tja ne sodijo. Ljudje se potem v tovarni pogovarjamo, kaj je duhovnik govoril pri pridigi. Tudi politiko in te stvari naj pustijo ob strani. Ko pa že govorim o pridigi, bi rad dodal še nekaj: pridiga naj bo ena. Za kesanje povejmo le nekaj besed. Nekateri govore za uvod, ob kesanju, pri pridigi, pred pozdravom miru in še na koncu. Preveč.

● Pomembno je, ko mašnik pristopa k božji daritvi, da že prej pripravi

vse potrebno. Čudno je, če duhovnik pozdravi: „Gospod z vami“, in namesto, da bi takrat razprostrl roke in pogledal po ljudeh, brska po knjigi, premika trakove in popravlja obleko. Ko se srečamo s prijateljem ali znancem, mu ponudimo roko in ga pogledamo v oči. Kako nevljudno bi bilo, če bi takrat gledali v tla ali vstran! Enako velja ob sklepu maše.

● Zavedamo se, da se na oltarju daruje Jezus na nekrvav način kot takrat na križu. „Svet, svet si ti Gospod vsega stvarstva,“ molimo pred spremenjenjem. Moti nas, ko nekateri duhovniki potem, ko pokažejo posvečeno hostijo ljudem in bi jo morali lepo položiti nazaj na pateno, to malomarno storijo. Enaka malomarnost se pokaže, če pri obhajilu pade hostija na tla. Ministrantu rečejo kar: „Poberi!“ Spominjam se iz svojih mladih let svetniškega župnika Ignacija Zupanca, ko mu je tako ob neki priložnosti padla na tla hostija. Odložil je ciborij na oltar, pokleknil na tla, pobral hostijo, zaščitil mesto, da ljudje niso tam hodili, in potem po maši na tem kraju molil, potem pa sam pomil tla. Morda je to malo pretirano, toda vsi v fari so o tem govorili.

● Tudi na poklekovanje pred oltarjem bi morali duhovniki bolj paziti. S poklekom izkažemo čast Bogu, zato moramo poklekniti tudi takrat, ko ni nikogar v cerkvi. Morda nekdo le čepi tam v zadnji klopi in se čudi.

● V mnogih cerkvah so spovednice, ki imajo vgrajeno steklo, zagrnjeno z zaveso. Če ni ljudi za spovedovanje, potem duhovnik navadno prižge luč in moli brevir. Neprijetno je, ko ljudje gledajo proti spovednici — pa vidijo, da duhovnik spovednik bere Delo ali kak drug posvetni časopis.

● Negativni vpliv na vernike imajo po župnijah duhovniki, ki nimajo nikdar časa za pogovor, pa naj bo to v uradnih ali neuradnih urah, v petek ali svenek, zjutraj ali zvečer. Vprašljivo je, ali naj bodo v župniščih strogo določene uradne ure. Za pogovor z verniki si je treba vzeti čas. Ljudje imajo različne proble-

me, ki jih težijo in mučijo, in bi se o njih radi pogovorili z duhovnikom, seveda če mu zaupajo in jih razume. Kolikor ne dobe stika z njim, se obrnejo drugam, zaprejo se vase in se počasi odtujujejo.

● Duhovnik se ne sme navezovati le na eno hišo ali na določene farane, ostale pa puščati v nemar. Ljudje hitro upravičeno ali neupravičeno govorijo, da je navezan le na take, od katerih ima ali pa pričakuje gnotne koristi. Ljudje, verniki, smo zelo veseli vsakega obiska duhovnika. Poznam primer, ko je obrobni kristjan, ki le redko zaide v cerkev, s takim ponosom govoril v tovarni ob malici: „Ali veš, da je bil včeraj župnik pri nas! Nihče bi me ne mogel tako presenetiti. In kako dobro sva se pogovorila. Pa sem imel vedno občutek, da je tak in tak. Kako razume vse naše probleme.“ Posebno so koristni duhovnikovi obiski pri bolnikih, ostarelih, osamljenih, obrobnih in družinah, kjer se otrok pripravlja na obhajilo, birmo, ali v družinah, kjer je že več otrok, pa pričakujejo še naraščaj.

● Ljudem je treba povedati tudi glede gnotnega stanja župnije, kaj bi bilo dobro obnoviti, popraviti, izboljšati ali na novo zgraditi in koliko bo to stalo. Neprijetno je vsako nedeljo kritično obravnavati, kako malo denarja pride v cerkev v blagajno, koliko obiskovavcev v cerkvi

se sploh ne odzove itd. Tudi pri plačilih v župnišču naj bi bili duhovniki pazljivi. Ni potrebno že vnaprej govoriti o pomanjkanju drobiža, stroških, ki jih imajo, in podobnih stvarih, kar je napeljevanje vode na svoj mlin. Ljudje so po srcu dobri in bodo sami radi darovali, če bodo imeli duhovniki do njih ljubezniv in prijateljski pristop. Težko je govoriti o najmanjšem dohodku in pomanjkanju, če ljudje vidijo pri duhovniku moderno stereo HIFI napravo, sodoben fotografski aparat, video kamero in še kaj.

● Naj bi duhovniki ne obsojali pred drugimi ljudmi. V očeh marsikaterega duhovnika velja za vernege tisti, ki je vsako nedeljo pri maši in stopi včasih v spovednico in k obhajilu. To „vernost“ lahko povečajo še nekateri drugi dejavniki, npr. dober odnos do župnika, naročanje verskega tiska, posebno pa za varne dobrine odprte roke, če je župnik, cerkev ali župnišče v stiski. Premišljujočih vernikov, ki bi težili h kakorkoli bolj poglobljenemu duhovnemu življenju, je na Slovenskem — posebno med starejšo in srednjo generacijo — bolj malo, in bi bilo treba vse k temu usmerjati.

● Vem, da večkrat kvari razpoloženje v župniji zamenjava duhovnika. So primeri, ko so se ljudje na določenega duhovnika preveč navezali, na drugega, ki ima drugačen

značaj ali nastop, pa se nismo mogli navaditi, in so postali mlačni.

• Niso redki primeri, ko duhovniki organizirajo razne slovesnosti, predavanja in druge dejavnosti, pa jim to ne uspe, je slaba udeležba in podobno. Duhovniki se potem v svoji zagnanosti spozabijo in stresejo jezo na tiste, ki so prisotni, in jih polivajo z mrzlo vodo. Ljudje odhajajo domov poparjeni in slabe volje.

(ALOJZI ŽIBERT v reviji *Tretji dan*, Ljubljana, april 86.)

Kako se slovenski kristjani med seboj pogovarjajo?

Kako živimo slovenski kristjani v miru in z mirom!

Način našega sobivanja je pravzaprav pogovor o vremenu, kakor to smehljajoče se počno politiki pred kamerami, kadar se srečajo na pomembnih sestankih. O bistvenem spregovorimo z molkom; če pa že kaj rečemo, potem to naredimo z ironijo ali s kančkom cinizma, kolikor se ne spozabimo, da povzdignemo glas: ne zato, da bi govorili dostojanstveno, temveč da bi sogaovornika obljajali. To se dogaja v družinah, tako se menita mož in žena, tako se dogovarjajo duhovniki.

Kolikor bolj smo informirani in

izobraženi, toliko bolj se trudimo za „lepo vedenje“; stvari, ki se bistveno dotikajo človeškega, pa ostajajo neizgovorjene, zaraste jih bolečina in trpljenje. Zazdi se človeku ob tem, da nam je včasih kar prav, ko kot kristjani v družbi ne smemo reči ravno vsega, kar se nas dotika v naši veri ali neveri. To dokazuje verski tisk, to govorijo sprejemi, prireditve, srečanja.

Primerilo se je v času ljubljanskega misijona, da je neki zagrež predlagal, da bi šli kar na ulice in začeli vpiti, da smo kristjani. Mislim, da nam ni potrebno nikakršno vpitje po cestah, marveč le zvestoba svojemu bistvu, ki obsega dostojanstveno krščansko pričevanje v mislih, besedah in dejanjih.

Sprašujem se, zakaj se v ljubi Cerkvi na Slovenskem nekatere stvari ne rešujejo v duhu razumevanja, odprtosti, iskrenosti, kakor bi se kristjanom spodobilo. Sprašujem se, zakaj se toliko moči izgubi v pesku besed in modrovanja, ki niso usmerjene k človeku, ampak v mrtve rokave nikogaršnje zemlje. Sprašujem se, zakaj je po naših cerkvah vedno manj pričevalnega oznanjevanja resnice o Jezusu Kristusu — kakor da je duhovnike sram ob oznanjevanju tudi pričevati in vernike strah ob življenju tudi oznanjevati.

Kakor je Kristus vstal od mrtvih,

da bi pokazal, kje je njegova moč — in da človekova prihodnost ne leži v grobu, temveč v svetlobi — tako nam je tudi kristjanom naloženo, da nehamo biti med seboj politiki, uglajeni dlakocepci ter uslužni lakaji in da začnemo živeti iskreno do sebe in drugih.

NACE POLAJNAR v Družinski prilogi, Ljubljana, april 86.

Pogovor družine z zdomskim duhovnikom

Mladi duhovnik Janez Pucelj deluje že pet let med našimi rojaki v škofijah Aachen, Essen, Münster in Paderborn.

Ob letošnjih velikonočnih praznikov je imel srečanje z verujočimi rojaki na več krajih. Kaj to pomeni? Ne le to, da se mora pripraviti na obrede, nagovore, prevoziti mora neskončne vožnje od enega kraja do drugega.

„Doma pogosto pišejo o naših izseljencih in zdomcih, marsikdaj pa to pisanje izzveneva prirojeno, prepogosto kakšen zapiše neresne sodbe o delovanju Cerkve in njenih duhovnikov med zdomci in izseljenci!“ Imenoval jih je „zlobne razsodnike“, ker so „presenetljivo slabo seznanjeni z delom in življenjem duhovnikov in ljudi v tretji Sloveniji“.

Kaj misli duhovnik Janez?

„Prenekateri tako rad postreže z zanesenjaško informacijo, denimo o delovanju emigrantov, ki hočejo predvsem propagirati, kako slabo je doma in kako dobro je v tujini“, zamolčijo pa vse drugo,“ mirno odstira svoj spomin. „To imenujejo ‚zlonamerno in propagandno besedičenje‘. Krivičen je občutek, da duhovniki med zdomci delajo slabo propagando, češ da so proti ‚društvenemu življenju Slovencev v tujini, da ne sodelujejo z društvi, da ne gojijo stikov s konzulati. Kdor tako govori, izhaja iz namišljenih predpostavk ali pa je povsem nepoučen. Kolikor to dvoje ne drži, so njegove besede čisto navadna propaganda. Težko sprejemem, da hote spregleda nekatera jasna dejstva! Razmerja med državo in Cerkvijo so zakoliče-

Že publicist in pisatelj T. Peršak je v Sodobnosti računal, da bi moral literat, ki bi si hotel kupiti stanovanje, napisati vsaj trideset romanov (po prek 250 strani) ali petdeset dramskih besedil... Za gole vsakdanje življenje pa se mora sproletarizirati do te mere, da piše za dnevne revije in časopise, za otroške revije, radio, za literarne revije, za televizijo itd.

... kaj ostaja od proklamiranih fraz in parol, od veličastnih obljub in poplave besed? Je slovenskemu ustvarjalcu res usojeno životariti štirideset let po prelomnici?

A novi govori grmē z vseh strani.

Franjo Francič, TRETJI DAN,
Ljubljana, april 1985/86

na z ustavo, v praksi pa s tem, kako jo pristojni razlagajo v posameznih primerih. Osnovni ton tem razmerjem dajejo v konkretnem okolju posamezniki, ki izvršujejo oblast ali vodijo Cerkev. Duhovniki z rdečim potnim listom ali brez njega se ukvarjamo tukaj predvsem z označevanjem evangelija. To je za nas edina gonilna sila, da tukaj živimo in delimo usodo tujine z našimi rojaki.“

To je poslanstvo, za katero je duhovnik rojen, žene ga „veter evangelija v posodah človeških dejavnikov“. Duhovnik pa je prav tako družbeno bitje, pripada svojemu narodu in družbi. Mar se more povsem posvetiti le evangeliju, ne da bi kritično spremljal dogajanja doma in po svetu?

„Ko razmišljamo o teh ljudeh (= emigrantih), je bolj človeško začeti z vprašanjem, kaj pomeni, biti obsojen na tujčevanje zato, ker si je med vojno predstavljal osvoboditev domovine drugače kot zmagovita OF in v njej vodilna KPS. Geslo ‚kdor nima krvavih rok, se nima kaj bati‘, je že dolgo razveljavljeno, ker zoper to trditev govori preveč povojnih dejstev. Nisem poklican, da bi vrednotil, katera skupina je pravilneje ravnala, katera je bolj realno politično in vojaško gradila končno zmago. Naposled pa — zgodovino sedaj že dolgo časa pišejo le zmagovavci, ti pa — samoumevno — vse nasprotnike OF zmečejo v en koš. Zaradi mnogovrstne prepletenosti zunanjih in notranjih nagibov za drugačne odločitve tolikšna množica ljudi, ki se je štela in se še zmeraj zavestno šteje k slovenskemu narodu, pač ne more nositi v

aktih zgodovine vedno samo eno-umen naslov ‚narodno izdajstvo‘. To je preveč poenostavljeno.“

Pravzaprav je neka posebnost pri slovenskem narodu: prenekateri se čuti poklicanega, da nenehno preverja duhovnikovo pravovernost.

„Tudi duhovniku med rojaki v tujini ni nihče drug zaupal njegove naloge kot Cerkev po svojih predstojnikih. Doma je država ločena od Cerkve; kdor le ima odprte oči, natančno ve, kaj to konkretno pomeni doma, če že ne zmore jasneje videti, kako se to dogaja med našimi ljudmi v tujini. Tukaj v Nemčiji se duhovniki seveda zaenkrat še ne dogovarjamo s konzularnimi predstavniki, kdaj in kje naj imamo mašo in srečanje za Slovence, ali naj imamo verouk, ali smemo obiskati tudi tega ali onega zagrizenega domobranca ali — komunista (le kaj to pomeni za človeka!), kakšen tisk naj razširjamo, katere prireditve bomo pripravili, kaj naj ponudimo v program. Doslej si še noben konzulat ni omislil kakšne komisije za urejanje odnosov z verskimi skupnostmi. Duhovniki brez tega dobro vemo, kaj je naša naloga, in jo po svojih najboljših močeh tudi opravljamo. Zelo smiselno bi bilo dogovarjanje med slovenskimi društvi in verskimi občestvi o zunanjih okvirih raznih prireditev. Sem in tja se to sicer dogaja (na sramežljiv način, seveda, ker na uradnih sestankih duhovnik ni zaželen), večinoma pa je še v tem oziru ledena doba.“

Bogve, če niso kdaj obvladujoči predsodki pri „enih in drugih“, ali niso korenine tega „obvladujočega zla“ stopnjevano medvojno in povojno slovensko nezaupanje?

med vrsticami

(nadaljevanje s 13. strani)

kandidaturo. Splošna ugotovitev je pa vendarle, da so ljudje popolnoma nepoučeni; sprejmejo kandidaturu in izvolitev, ker se jim s tem zdi, da v vasi postanejo „nekdo“.

Pravim v vasi: to je bilo opaziti tudi zato, ker so bile po mestih glede tega neprimerno večje težave in tako se je zgodilo, da je po vseh večjih slovenskih mestih skoraj polovica izvoljenih krajevnih in občinskih funkcionarjev neslovenskega porekla. Priseljencu z Dinar-

skih gorá je prav tako všeč, če v Sloveniji postane „nekdo“. In če bi to kolobocijo vzeli resno, bi lahko mirno rekli, da bodo Slovence v organih vladanja zastopali priseljenci z Balkana.

Drugo vprašanje je bila udeležba. Po vaseh so organizatorji volitev skrbno pazili, da so bila volišča v sosesčini cerkvá, in po mnogih krajih so skoraj vsi volivci „opravili svojo patriotsko dolžnost“, ko so šli k nedeljski maši. Res nenavadno; režim, ki že prek 40 let razglašá, da je država ločena od Cerkve, se zna, kadar to potrebuje, zateči dobesedno pred cerkvena vrata, da lahko pridobi ljudi za svoje početje.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 3. apr. 86/1.

vzemite si 5 minut
za premislek
narodnega reka!

kdor gre s pametjo
po svetu,
daleč pride

„Glej! Vse delovanje duhovnikov emigrantov je bilo od vsega začetka ocenjevano — in je še danes — predvsem z negativnih vidikov, kolikor se namreč ni ujemalo s ‚komunističnimi‘ predstavami o vrednotah nasploh, o slovenskem narodu in njegovih duhovnokulturnih koreninah, o njegovi sedanjosti in prihodnosti. Res je — ta emigracija še naprej premišlja s svojo glavo, s tem pač sama izpričuje svojo treznost in svoje sanje. Tu pa se je treba tudi vprašati, kako je ‚domovina‘ ponudila od vojne sem roko ljudem kot takim? Ali jim ni vsa dolga leta po vojni edino slovenska Cerkev dobrohotno ponudila roko? Ta je najprej pristopila po svojih duhovnikih emigrantih k tem sinovom našega naroda. Tudi če jih kdo hoče imeti samo za ‚izgubljene sinove‘, zato še nikakor ni razumljiv mačehovski odnos do njih. Mati vendar ljubi svoje. Kdor spoznava te ljudi, dobi

drugačno podobo, kot jo rišejo mnogi danes in so jo risali včeraj. Rekel bi še tole: Cerkev v delu za Slovence na tujem upravičeno uživa prednost najmanj za dobo petnajstih let. Slovenski klubi so nastajali ravno v tistem času, ko nam je doma protinemško ozračje začelo plahneti na mejah rastoče moči nemške marke. Robata je ta misel in še bolj tista, ki je ostala za njo zamolčana. Toda celo to tako preprosto logiko le s težavo premaguje marsikateri zdomec, ki je nekdanj moral poslušati hude očitke, češ suženj si postal tistim, ki so nas tako nesramno obdelovali med vojno. Zaradi resnicoljubnosti bo treba torej priznati, da je bila tista „štora-sta“ Cerkev, ki doma še danes ne „spozna, da je njen evangelij pravzaprav bogastvo samo zaradi tega, ker je tako podoben socializmu“, sposobna dojeti že takoj po vojni, da Slovenci — vrženi ali pobegli iz domovine — vendarle potrebujejo neko pomoč; ker so prav tako predvsem ljudje kot oni doma, ki so slavili. Ta Cerkev je tudi razumela, da je treba nemudoma nekaj storiti za tiste, ki so si privoščili v onih letih nočni „sprehod“ čez Karavanke in so se znašli v avstrijskih begunskih taboriščih; na isti način se je Cerkev odzvala tudi po prese-ljevanju po letu 1957, ko je bilo to legalno mogoče.“

Po njih delih jih boste spoznali! Stara modrost, izkušena in neovrgljiva. Cerkev je udejanjala med zdomci svojo skrb. Pri tem niso

manjkali očitki doma, da „duhovniki to izrabljajo v politične namene.“

„Duhovnik je pomagal ljudem pri zaposlovanju, urejal dostikrat socialne razmere, oskrbel stanovanje, pomagal pri šolanju otrok, učenju slovenskega jezika. Več kot nenavadno je, da tega dela doma skoraj nihče ni javno opazil. Duhovniki niso bili samo oskrbniki verskega življenja, temveč pogosto prvi spodbujevalci in nosilci kulturnih akcij ter soustvarjalci družabnega življenja med Slovenci na tujem. Vse to je ustvarjal povezanost, ta pa je pomenila takoj tudi ohranjanje narodnih vrednot.“

Tako dejavnost so vendar pospeševala tudi razna društva.

„Kritična presoja danes kaže to podobo: Kjer je društveno življenje grobo poseglo v utečeni ritem slovenskih srečanj, tam so se slovenske skupine razdelile, razbile so se na manjše, vase obrnjene kroge. V njih se je razcvetelo delovanje z bolj ideoloških vidikov, kar je povzročilo tudi poraz pluralističnega sprejemanja drugega. Vrstili so se pretirano politični programi, ki so jih v društva vnašala navodila od doma — domača politika prek konzularnih predstavnikov, izseljenstvu namenjenih organizacij in posebnih poslanstev. Začelo se je odmikanje, odtujevanje, kar v tujini pomeni največkrat odtujitev posameznikov in celih družin slovenskemu krogu. Toliko bolj se v zmaterializiranem vsakdanjiku utaplja narodna zavest; vedno manj je znamenj, da smo Slovenci; slovenska zavest se

ohranja v poplitvenem domotožju, ki ga gane samo še zabava s plesom in pijačo ter morda še kak narodnozabavni „satirik“, ki kritizira vsevprek in se norčuje iz vsega. Danes se sprašujem — in z menoj še mnogi drugi, ne samo duhovniki —, kaj je našim ljudem bolj pomagalo ohranjati in tujemu okolju ustrezno izgrajevati njihovo človeško in slovensko zavedno držo: poslušanje evangelija ali poslušanje politično navdahnjenih govorov? Vsaj duhovniki prav gotovo navijamo za evangelij!“

Taka je Janezova misel, tako je njegovo prepričanje — osebno je, življenje mu ga je narekovalo. Usodno je in krivično, kdor daje neutemeljene sodbe izza kakšne zelene mize, tem bolj, če meče očitke nekdo, ki bi ga lahko posvarili z judovskim pregovorom: Ne meči kamenja v vodnjak, iz katerega si zajemal vodo!

iz

Iz oporoke M. L. Kinga

Kaj bi rad, da bi na mojem grobu rekli?

Recite tistega dne, da sem skušal biti pravičen. Recite, da sem poskušal nahraniti lačne. Recite, da sem vse svoje življenje hotel obleči gole. Recite, da sem vse svoje življenje poskušal obiskati tiste v zaporu. Recite, da sem hotel ljubiti človečnost in ji služiti.

Da, če boste rekli, da sem bil prvi bobnar, recite, da sem bil prvi bobnar za pravico, recite, da sem bil prvi. Za seboj ne bom zapustil denarja, ne bom zapustil niti dobrih, še manj razkošnih stvari. Za seboj bi rad zapustil le posvečeno življenje.

In to je vse, kar bi vam rad povedal... Če bom komu smel pomagati vzdolž poti, če bom koga razveselil s pesmijo ali besedo, če bom smel komu pokazati, da je hodil napačno pot, potem moje življenje ne bo zaman. Če bom smel opravljati svojo dolžnost, kot bi jo morali kristjani, če bom smel svetu prinesei odrešitev, če lahko raztrosim sporočilo, kot me je učil Gospod, potem moje življenje ne bo zaman.

dr. Anton Stres Cerkev in socializem

Socializem upravičeno poudarja človeško povezanost z drugimi ljudmi, solidarnost in soodgovornost, ki jih liberalizem kot izrazit individualizem rad zanemarja. Nasprotje med individualizmom in socializmom pa izvira iz same človeške „narave“. Ljudje smo družbena bitja, povezani z drugimi ljudmi in od njih odvisni, hkrati pa nič manj tudi samostojne in svobodne osebnosti. Nič manj nismo odgovorni zase, kot smo odgovorni za druge.

Brošura *Človek in kristjan v današnji slovenski družbi in Cerkvi* zelo lepo pravi: „V zgodovini človeške misli zasledimo glede razmerja med človekom in družbo dve težnji: prva poudarja človekovo individualno osebo in daje prednost tej pred družbo; tako podlega individualizmu, ki je imel sicer važno vlogo pri utrjevanju pravic človekove osebe, zamenjal pa je njeno družbeno določeno. Druga težnja daje prednost družbi, postavlja posameznika v popolno odvisnost od družbe in je neredko pripravljena kršiti pravice posameznika na račun takih ali drugačnih družbenih interesov“ (112).

Seveda popolnoma individualistične ureditve ni, pa tudi tako pretirani socializem oziroma kolektivizem ne more dolgo obstajati, ki bi ukrepal, kot da smo ljudje čredna bitja, podrejena interesom skupnosti, ne pa enkratne, sovobodne, nenadomestljive in odgovorne osebe, katerih „interesov“, „potreb“ in „želj“ ni mogoče čisto preprosto izenačiti z družbenim skupinskim interesom. V glavnem je tako, da ponekod prevladuje skrb za posameznika, drugod pa interesi skupnosti, vendar nikjer popolnoma in izključno.

Tudi zamisel samoupravljanja hoče dati besedo in mesto posamezniku in tako preprečiti kolektivistično teptanje tega, kar imenujemo „človekove pravice“.

Ker pa je povsod nekaj „socialističnega“ in nekaj „individualističnega“, uradne nalepke socializma in kapitalizma niso več zanesljivo znamenje, za kaj gre v kaki družbi. V nekaterih deželah, ki veljajo za „kapitalistične“, je včasih več „socializma“, se pravi skrbi za potrebe in čuta za človeka, kot v nekaterih drugih, ki se imajo za socialistične.

V razpravah med socialističnimi in katoliškimi teoretiki se zelo pogosto pojavlja vprašanje družbene lastnine proizvodjalnih sredstev. Katoliški nauk poudarja načelno pravico do zasebne lastnine, socialisti pa pravijo, da ni socializma, če so proizvodjalna sredstva (tovarne, rudniki in druga podjetja) v rokah zasebnikov. Vendar pa tudi tukaj nasprotje ni popolno. Katoliški družbeni nauk namreč vedno močneje naglašča, da so vsa naravna bogastva in sredstva, ki smo si jih naredili sami, namenjena vsem ljudem in ne morejo postati plen samo enih, ne glede na to, ali so v zasebni ali družbeni lasti. Po drugi strani pa vedo prvi in drugi, da družbeno lastništvo še ne zagotavlja, da bodo od njega imeli res vsi ljudje korist.

Cerkev se pa ne more dati vpreči

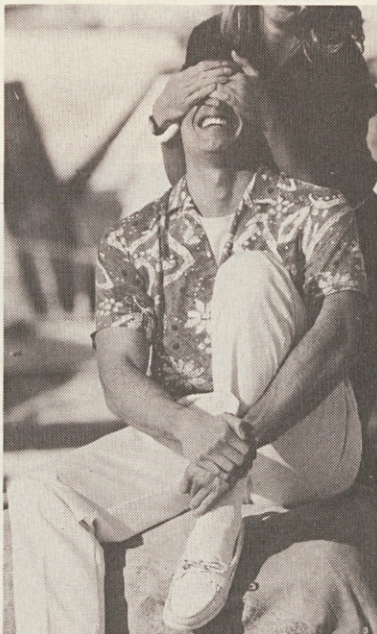
v nobeno od liberalno-individualističnih ali kolektivistično-socialističnih ideologij. Če je kdaj zadržana tudi do socializma — kot je do liberalizma in individualizma — ni zaradi tega, ker bi nasprotovala pristnim človeškim vrednotam enakosti, bratstva in solidarnosti.

Po svetem pismu in krščanskem družbenem nauku individualistično iskanje sebe na račun drugih in družbe ni sprejemljivo. Tako so nekateri socialistični ideali res podobni krščanskim vrednotam. In če kakšen družbeni program nosi socialistično ime, zagotavlja pa vsestranski in popolni razvoj človeka, zlasti svobodo (= svobodne volitve, več političnih strank, popolno versko svobodo... — op. NL), zavest moralnih dolžnosti in možnost za duhovno življenje, ni nobenega moralnega razloga, da se mu ne bi pridružil tudi kristjan. Vendar pa zato iz krščanstva ni mogoče čisto preprosto narediti socialistično ideologijo ali priključiti Cerkev kot zadnji vagon kaki politiki, pa čeprav socialistični.

Sicer pa je verjetno vsaj toliko pomembno, za kaj si kristjani v življenju res prizadevajo, kot to, v kateri politični rog trobijo.

Vsega tega nekateri nikakor nočejo uvideti. Pavel VI., ki bi ga ravnno taki radi postavili v nasprotje s sedanjim papežem, je v pismu *Ob 80-letnici* zapisal: „Danes kristjane privlačijo socialistični nauki in različne časovne oblike socializma... Zelo pogosto so namreč kristjani, ki jih socializem privlači, nagnjeni k temu, da si ga predstavljajo na splošno kot nekaj docela popolnega, in tako postane zanje socializem volja po uresničevanju pravičnosti, vzajemnosti in enakosti... Med različnimi vrstami in izrazi socializma... je treba znati razločevati, da se v različnih okoliščinah more najti pravilna odločitev...“

Ta bistroidnost bo kristjanom omogočila videti, kako daleč se morejo s sodelovanjem vključiti v ta načrt, da bodo ostale ohranjene vrednote, ki zagotavljajo vsestranski in popolni razvoj človeka, zlasti svoboda, zavest dolžnosti in možnosti za duhovno življenje“ (31).

oglasi

• **Dragi rojaki!** Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• **PREVAJANJE V MÜNCHNU** — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.

• **RAČUNALNIKI:** Sinclair 48K DM 245,—. Vse vrste Commodore, Schneider, Atari RADIOPARATI, AVTORADIO Hi-Fi. Razni stroji in orodje. Eksportni popust. — Jode Discount Markt, Schwanthalerstr. 1, 8000 München 2, BRD.

• Na lepem kraju pri Ptujju, zelo ugodno **PRODAM** nedograjeno dvostano-

vanjsko hišo in 37 arov zemlje. — Tel. 0 71 51 / 28 5 43, BRD.

• **PRODAM** novo, vseljivo hišo s centralno kurjavo in telefonom, 2 km od Novega mesta. — Informacije: Tel. 08 21 / 99 23 31, BRD, zvečer po 19. uri.

• **PRODAM** delno končano visokopri- tlično hišo s centralnim ogrevanjem na zelo lepi legi v Gornji Radgoni. — Tel. v ZRN 0 74 63 / 18 43.

• **PRODAM** hišo z garažo in 32 arov zemljišča v Dokležovju pri Murski Soboti. — Informacije: Švedska, tel. 0221 / 20 8 52 (Zorjan), junija in julija ogled v Dokležovju 139.

• **PRODAM** večji vikend z garažo in vinogradom na odlični legi, ob asfaltni cesti, 3 km od Krškega. Informacije: München, ZRN, tel. 089 / 314 50 97, Špiller.

• **DRAGI ROJAKI, POTUJETE V EVRO- PO?** Na pragu domovine, v središču stare Gorice, ob lepem drevoredu Cor-

so Italia, vas pričakujemo v **PALACE HOTELU**, najboljšem hotelu v mestu. Najmodernejši komfort (kopalnica, telefon, radijski sprejemnik, barvna televizija, mini bar, klimatizacija). Zelo ugodne cene: enoposteljna soba 62,50 DM, dvoposteljna 92,40 DM. — Vinko Levstik, PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63, I-34179 Gorizia, tel. 0481 / 82 1 66, telex 461154 PAL GO I.

• V Ptujju, Ormoška cesta, **PRODAM** takoj vseljivo enostanovanjsko hišo (kuhinja, kopalnica, 5 sob), gospodarsko poslopje, garažo in 12 arov vrta. — Informacije po tel.: 0 72 52 / 30 36, BRD, ali pa pisмено na naslov: Josef Kuchar, Gernweg 3, D-7518 Bretten.

• Na Vranskem **PRODAM** novo hišo (10 x 11 m), delavnico (96 m² — višina 3 m) in skladišče (60 m²), primer- no za vsako obrt. Dvorišče do delavnice asfaltirano. Hiša je ob glavni cesti Ljubljana-Celje. Cena: hiša z delavnico 150.000 DM, hiša sama 100.000 DM. — Informacije: tel. 089 / 26 59 96, BRD, zvečer po 20. uri.

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu ali v mednarodnih poštnih kuponih pristojbino za dvojce pisem za tujino.

REZERVIRANO

za en smehljajček

Pri verouku.

„Kakšen greh je storil Adam?“
„Jedel je od prepovedanega drevesa.“

„In s čim je bil zato kaznovan!“
„Moral se je poročiti z Evo.“

o

Učitelj:

„Jure, kaj si predstavljaš pod vi-sečim mostom?“

„Vodo.“

o

Bernard je že trikrat poskusil poklicati po telefonu strica, pa je do-bil vedno napačno zvezo. Ko je poskusil četrtrič in se je spet oglašil neznan glas, je zavpil Bernard v telefon:

„Kaj je vol pri aparatu?“

„Ne, na tem koncu ne.“

o

Fantek starejšemu gospodu:

„Kako ste podobni moji babici!“

„Res?“

„Ja, čisto. Razen pleše.“

„Saj nimam pleše.“

„Vi ne, moja babica pa.“

o

Šolski nadzornik se je peljal z mopedom v neko vaško šolo. Tik pred vasjo se mu je moped ustavil. Na noben način ga ni mogel več spraviti v pogon.

Mimo je prišel fantič in je vprašal nadzornika: „Ali vam lahko po-magam?“ Nadzornik mu je dovolil.

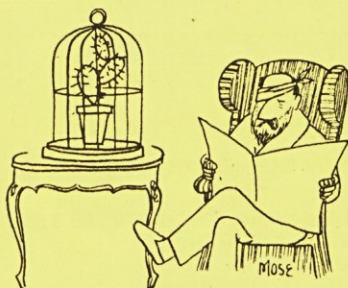
Fant si je ogledal moped, potem pa očistil vžigalno svečo. Motor je takoj vžgal.

„Ti si pa res pameten fant! Ali hodiš v šolo?“

„Ja, hodim, a za danes mi je učitelj rekel, naj ostanem doma, ker bo prišel v šolo nadzornik, jaz pa sem od vseh v razredu najbolj neu-men.“

o

„Kupite srečko pri naši loteriji! Za eno marko lahko zadenete avto!“

„Meni za avto sploh nič ni!“

„Toliko boljše! Saj je 50 tisoč praznih srečk. Morali boste imeti izredno smolo, da boste avto zadeli.“

o

Učitelj: „Nikdar ne smemo živali poljubljati, ker je to zelo nevarno zaradi boleznih, ki se lahko pri tem prenašajo.“

„Res je, gospod učitelj! Moja te-ta je vedno poljubljala svojega pa-pagaja.“

„In kaj se je zgodilo?“

„Crknil je.“

o

„Ali veš, kaj lahko rečeš gorili, ki ima v enem ušesu banana v drugem pa špargelj?“

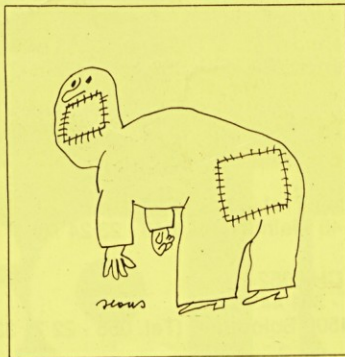
„Kaj?“

„Karkoli, saj ne sliši.“

o

„1770 mark,“ pravi stranki bla-gajničarka v trgovini s krznenimi plašči.“

Delu čast! Oblast mu je itak ušla.

Da se napolnijo prazne be-sede, so potrebni daljši aplavzi.

Kupovavka ji izroči sveženj ban-kovcev: „Oprostite, če so še malo vlažni! Moj mož je, ko mi jih je iz-ročal, jokal.“

o

Tretja runda boksa je končana.

„Kaj misliš,“ vpraša eden od obeh boksarjev svojega trenerja v kotu, „ali ga bom premagal?“

„Seveda! Če boš še naprej tako divje suval v zrak, bo dobil v na-slednji rundi pljučnico.“

o

„Če držim glavo navzdol, mi teče kri vanjo,“ pojasnjuje učitelj. „Zakaj mi pa ne teče v noge, ki so vendar ves čas spodaj?“

Eden od učencev: „Ker noge ni-so votle.“

o

„Grozno, v New Yorku je baje štiri in pol milijona podgan.“

„To je čisto podobno Newyorčam-nom! Namesto da jih štejejo, naj bi jih pobijali!“

o

„Ali veste, kako se pride do ob-čine?“

„Ne.“

„No, potem pazite: greste narav-nost do tretje prečne ulice, nato zavijete ne levo do velikega trga, pa ste tam!“

o

„Včeraj sem bil pri nekem vede-ževavcu.“

„In?“

„Ko sem pri vratih pozvonil, je od znotraj zaklical: ‚Kdo je?‘ Jaz sem pa odšel.“

o

„Zaradi pijače mi je v nedeljo že-na ušla.“

„Kam pa?“

„V gostilno.“

Gospodje se rekrutirajo iz vrst najboljših tovarišev.

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Anfrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferencak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. (1) 43 61 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. (1) 42 53 64 43).

Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. 21 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. 82 91 85 06).

Jože Kamin, 14 rue du 5 Decembre, 57800 Merlebach. (Tel. 87 81 47 82).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1000 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pučelj, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čepelak, diakon, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6000 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 6800 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7000 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 8900 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7906 Blaustein bei Ulm, Felsenstr. 12/1.

(Tel. 07304 - 41 4 53).

Dr. Branko Rozman, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:

09 - 32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

Stanislav Cikaneč, Thottsgatan 9 B, 21148 Malmö. (Tel. 040 - 23 24 78).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).